

Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen

Kysely Koillismaan alueen pk-yrityksille

Matti Kantola

Opinnäytetyö

Toukokuu 2019

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tradenomi (AMK), liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä(t) Kantola Matti	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2019
	Sivumäärä 50	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen Kysely Koillismaan alueen pk-yrityksille		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Kananen Marja-Liisa		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Sähköinen ja digitaalinen taloushallinto ovat yleistyneet voimakkaasti lähivuosien aikana ja muutos tulee kiihtymään tulevina vuosina. Taloushallinnon prosessit sähköistyvät ja automatisoituvat voimakkaasti digitalisoitumisen edetessä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka Koillismaan alueen pk-yritykset ovat pysyneet sähköisen taloushallinnon kehityksen mukana.</p> <p>Opinnäytetyössä toteutettiin Koillismaan pk-yrityksille kyselytutkimus, jossa selvitettiin, kuinka yritykset hyödyntävät sähköisiä taloushallintopalveluita sekä miten ne aikoivat hyödyntää niitä tulevaisuudessa. Tutkimuksen avulla pyrittiin muodostamaan käsitys, kuinka Koillismaan alueen pk-yritykset ovat sähköistäneet taloushallinnon prosesseja. Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisena tutkimuksena ja tutkimuksen toteutustavaksi valittiin verkko-kysely, joka toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Tutkimuksen perusjoukkona oli 1 378 Koillismaalaista pk -yritystä. Tästä perusjoukosta poimittiin systemaattisella otannalla 200 yritystä, joille kyselytutkimus lähetettiin. Kysely lähetettiin 26.2. ja vastausaikaa oli yksi viikko. Kyselyyn vastasi 47 pk-yritystä, joten vastausprosentti oli 23,5 %.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella suurin osa vastaajista hyödynsi jollakin tapaa sähköistä taloushallintoa. Täysin sähköiseen taloushallintoon oli siirtynyt noin kolmannes vastaajista. Reilusti yli puolet vastaajista hoiti taloushallinnon sähköisen ja paperisen yhdistelmällä. Tuloksien perusteella taloushallinnon digitalisoimisessa on vielä paljon tekemistä. Siirtymistä sähköiseen taloushallintoon hidastivat osaamisen ja ajanpuute sekä muutosvastaisuus. Moni vastaajista ei kokenut tarvetta siirtyä sähköiseen taloushallintoon.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Sähköinen taloushallinto, digitaalinen taloushallinto, automatisoitu taloushallinto, kyselytutkimus		

Author(s) Kantola Matti	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2019
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 50	Permission for web publication: x
Title of publication Utilizing electronic financial management Survey for companies in the Koillismaa region		
Degree programme Business Administration		
Supervisor(s) Kananen Marja-Liisa		
Assigned by		
Abstract <p>Electronic and Digital Financial Management has become more common in recent years and the change is likely to accelerate in the future. Financial processes are becoming more electrified and automated as digitalisation progresses. The purpose of this thesis was to establish how companies in the Koillismaa region have been involved in the development of electronic financial administration.</p> <p>The aim of the study was to create an understanding of how companies in the Koillismaa region have elaborated their financial management processes. The study was conducted as a quantitative study using the quantitative research methodology. Data was collected using a web survey method with Webropol. A survey was carried out for Koillismaa companies, explaining how companies will use electronic financial management services and how they will utilize them in the future. The main population of the study was 1,378 companies. From this population, 200 companies were systematically sampled and sent a survey. The survey was sent on 26.2. and the response time was one week. 47 companies answered the questionnaire, so the response rate was 23,5 %.</p> <p>Based on the research results, most respondents used electronic financial management in some way. Approximately one third of respondents had moved to fully electronic financial administration. More than half of the respondents handled an electronic and paper combination of financial management. Based on the results, there is still much to do in the digitalisation of financial management. The transition to e-finance was slowed down by lack of know-how and time, as well as anti-change. Many respondents did not feel the need to switch to e-finance.</p>		
Keywords/tags (subjects) Electronic financial management, digital financial management, automated financial management, survey		

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Tutkimusasetelma	5
2.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset	5
2.2 Tutkimusmenetelmät	5
3 Taloushallintopalvelut	10
3.1 Tilitoimistoala	10
3.2 Tilitoimistojen palvelutarjonta	14
3.3 Sähköinen taloushallinto	17
3.4 Digitaalinen taloushallinto ja automaatio	20
4 Kyselytutkimus Koillismaan alueen pk-yrityksille sähköisen taloushallinnon hyödyntämisestä	24
4.1 Kyselyn toteutus ja taustamuuttujat	24
4.2 Taloushallinnon organisointi yrityksissä	27
4.3 Nykyiset taloushallintopalvelut	35
5 Johtopäätökset ja pohdinta	36
Lähteet	42
Liitteet	45

Kuviot

Kuvio 1. Tilitoimistoalan liikevaihdon kehitys.....	11
Kuvio 2. Tilitoimistoalan markkinoiden jakautuminen	12
Kuvio 3. Osaprosessien muodostama taloushallinnon kokonaisuus.....	15
Kuvio 4. Tilitoimiston palveluprosessi.....	16
Kuvio 5. Taloushallinnon kehitys Suomessa	20
Kuvio 6. Digitaalisen taloushallinnon hyötyjä	24
Kuvio 7. Tilitoimistopalveluiden käyttäminen	31
Kuvio 8. Sähköisen taloushallinnon käyttämättömyys	32
Kuvio 9. Sähköisen taloushallinnon käyttöönotto	33
Kuvio 10. Käytössä olevat sähköisen taloushallinnon palvelut.....	34

Kuvio 11. Yleisimmät syyt tilitoimiston vaihtoon.....	36
---	----

Taulukot

Taulukko 1. Yritysten yhtiömuodot	25
Taulukko 2. Yritysten toimintavuodet	26
Taulukko 3. Yritysten liikevaihtoluokka	26
Taulukko 4. Yritysten henkilöstömäärä	27
Taulukko 5. Taloushallinto yrityksissä.....	28
Taulukko 6. Taloushallinnon ulkoistaminen verrattuna sähköiseen taloushallintoon	29
Taulukko 7. Liikevaihto ja taloushallinnon toteutustapa.....	30
Taulukko 8. Yrityksen toiminta-aika ja taloushallinnon toteutustapa	31
Taulukko 9. Sähköisen taloushallinnon hyötyjä.....	35

1 Johdanto

Taloushallinnon sähköistymisestä ja digitalisoitumisesta on keskustelut pitkään Suomessa. Kehitys on tapahtunut odotuksia hitaammin, mutta vihdoin ja viimein on päästy siihen tilanteeseen, että suurin osa laskuista ja muusta taloushallinnon datasta liikkuu organisaatioiden välillä sähköisessä muodossa. Seuraava kehitysaskel on muuttaa loputkin paperiprosessit sähköiseen muotoon ja ottaa kaikki hyöty irti digitalisoitumisesta. Digitaalisuus on viety pisimmälle suuryrityksissä, jossa suurimmalla osalla on käytössä myynti- ja ostolaskujen sähköiset käsittelyprosessit. Myös taloushallinnon automaatio on pidemmällä kuin pk-yrityksissä. (Lahti & Salminen 2014, 11, 30.)

Digitaalisuus tulee muuttamaan taloushallinnon palvelumarkkinoita ja alan työtehtäviä. Sähköistymisen myötä alalle on tullut uusia palvelumalleja ja -konsepteja, jotka aiheuttavat haasteita erityisesti pienille tilitoimistoille pysyä kehityksen mukana. Tilitoimistojen täytyy uudistaa omat järjestelmänsä, jotta he pystyvät tarjoamaan sähköisiä taloushallinnonprosesseja asiakkailleen. (Lahti & Salminen 2014, 31.)

Opinnäytetyön aiheena on toteuttaa Koillismaan alueen pk-yrityksille kyselytutkimus, jossa selvitetään, kuinka yritykset hyödyntävät sähköistä taloushallintoa sekä miten ne aikoivat hyödyntää niitä tulevaisuudessa. Tutkimuksen avulla pyritään muodostamaan käsitys, kuinka Koillismaan alueen pk-yritykset ovat pysyneet sähköisen taloushallinnon kehityksen mukana. Sähköinen taloushallinto on yleistynyt voimakkaasti viime vuosina, joten on mielenkiintoista nähdä, miten alueen yritykset ovat pysyneet kehityksessä mukana. Taloushallinnonprosessit sähköistyvät ja automatisoituvat tällä hetkellä kovaa vauhtia, minkä vuoksi tutkimus on hyvin ajankohtainen. Opinnäytetyöllä ei ole varsinaista toimeksiantajaa vaan aihe on valittu omasta mielenkiinnosta asiaan liittyen.

Tutkimuksen vaiheet

Tutkimuksen kulku etenee teorian käsittelystä tutkimuksen käytännön toteutukseen. Aluksi käsitellään kirjallisuuteen pohjautuen tutkimusongelma ja -kysymykset, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteutustapa. Seuraavassa luvussa perehdytään taloushallinnon eri osa-alueiden määrittelyyn ja pureudutaan sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon käsitteisiin tarkemmin. Neljännessä luvussa esitetään tutkimustulokset ja viimeisessä luvussa käsitellyistä vastauksista tehdään keskeisimmät johtopäätökset ja pohdinnat sekä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä.

Aikaisempia tutkimuksia

Sähköisistä tilitoimistopalveluista ja niiden käyttämisestä on tehty paljon aikaisempia tutkimuksia, mutta Koillismaan alueelle rajoittuvaa tutkimusta ei ole tiettävästi tehty aikaisemmin. Vainionpää (2016) on toteuttanut vastaavanlaisen tutkimuksen Kokkolan seudun pk-yrityksille, jossa pyrittiin selvittämään, kuinka suuri osa pk-yrityksistä hyödyntää digitaalista taloushallintoa. Saatujen tuloksien perusteella 51 prosenttia alle 10 hengen yrityksistä käyttää sähköistä taloushallinto-ohjelmistoa ja ohjelmiston yleisyys kasvaa yrityksen koon kasvaessa. (Vainionpää 2016, 2.)

Ylhäinen (2017) on tutkinut tutkimuksessaan, miten tilitoimiston asiakkaat ovat hyötynneet sähköisestä taloushallinnosta ja miten sähköisiä taloushallinnonpalveluita voisi kehittää. Tutkimuksen perusteella tilitoimiston asiakkaat käyttävät vielä osittain vähän sähköistä taloushallintoa. Sähköisen taloushallinnon hyödyiksi mainittiin tiedon helpompi saatavuus, reaaliaikaisuus ja ajansäästö (Ylhäinen 2017, 32–33.)

Kares (2015) selvitti tutkimuksessaan, kuinka sähköisten taloushallintopalveluiden asiakasmäärää voidaan kasvattaa. Tutkimustuloksien mukaan siirtymistä sähköiseen taloushallintoon hidastaa erityisesti tiedon puute ja muutosvastaisuus. Isoja muutoksia ei lähdetä helposti tekemään. (Kares 2015, 35.)

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tutkittavaan ilmiöön liittyy aina ongelma, jota pyritään ratkaisemaan tutkimuksen avulla. Tavoitteena yleensä on kehittää vallitsevaa tilannetta paremmaksi. Tutkimusongelmaan saadaan vastauksia tutkimuskysymysten avulla. (Kananen 2011, 23.) Tutkimusongelma muodostuu yleensä pohdittavasta aiheesta, johon tutkimuksella pyritään löytämään ratkaisu (Heikkilä 2014, 12). Tutkimusongelman muodostaminen ei ole itsestäänselvyys vaan ongelman määrittelyyn tulee käyttää aikaa. Jos tutkimusongelma määritellään väärin, myös tulokset ovat virheellisiä. (Kananen 2011, 24.)

Tutkimuskysymykset johdetaan tutkimusongelmasta ja oikeilla tutkimuskysymyksillä saadaan ratkaistua tutkimusongelma. Tutkimuskysymyksiä voi olla yksi tai useampia. Tutkimuskysymyksen muotoilu on tärkeää, jotta laadittu kysymys tuottaa kysymyksen mukaisia vastauksia. Kysymyksen voivat olla esimerkiksi mitä, miten, miksi. Tutkimuskysymykset ovat ylempien tason kysymyksiä ja niitä ei tule sekoittaa tiedonkeruuvaiheen kysymyksiin esimerkiksi kyselylomakkeessa. (Kananen 2011, 26.)

Toteutettavalla tutkimuksella pyritään selvittämään, miten yritykset hyödyntävät sähköistä taloushallintoa, mitä sähköisiä tilitoimistopalveluita yrityksillä on käytössä ja miksi yritykset eivät käytä sähköistä taloushallintoa. Tutkimusongelma on määriteltävä seuraavanlaisesti: Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen Koillismaan pk-yrityksissä. Tutkimusongelman tarkentamiseksi on laadittu tutkimuskysymyksiä:

- Miten yrityksen taloushallinto hoidetaan tällä hetkellä?
- Minkälaisia sähköisiä tilitoimistopalveluita yrityksillä on käytössä?
- Miksi yrityksessä ei käytetä sähköistä taloushallintoa?

2.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin

liittyviä kysymyksiä. Tutkimustulokset esitetään tavanomaisesti taulukoiden ja tilastojen muodossa. (Heikkilä 2014, 15.) Määrällisessä tutkimuksessa keskitytään muuttujien ja niiden suhteiden välisten vuorovaikutusten mittaamiseen sekä tekijöiden määrälliseen esiintymiseen tuloksissa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa lasketaan määriä, joten tutkimuksessa hankitaan määrällistä tietoa eli lukuja. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää tutkittavan ilmiön muuttujien, tekijöiden ja parametrien tuntemista. (Kananen 2011, 12, 17–18.)

Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään saadut tutkimustulokset. Tutkimukseen valitaan perusjoukko, josta valitaan tietyllä otantamenetelmällä tutkimukseen osallistuvat eli otos. Valitun joukon eli otoksen edellytetään edustavan koko joukkoa eli perusjoukkoa. Tässä on myös virhemahdollisuuksia, jos valittu joukko ei edusta todellista kohderyhmää. Tällöin myös tutkimustulokset ovat virheellisiä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa onnistutaan harvoin täydellisesti otoksen valinnassa. (Kananen 2011, 17, 22.)

Tutkimuksessa käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, koska tavoitteena on saada yleiskäsitys Koillismaan alueen pk-yritysten taloushallinnon tilanteesta. Kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen tutkimuksella voidaan tavoittaa laaja joukko koillismaalaisia pk-yrityksiä. Tutkimuksen perusjoukko on Koillismaan alueella sijaitsevat pk-yritykset. Perusjoukkoon kuuluu 1 378 koillismaalaista yritystä.

Tiedonkeruumenetelmät

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruu toteutetaan käyttämällä primäärisiä tai sekundäärisiä tietoaineistoja. Primääriaineisto kerätään kyseistä tutkimusta varten esimerkiksi kyselytutkimuksen avulla. Sekundäärinen aineisto on olemassa olevaa aineistoa, joka on kerätty muuta tarkoitusta varten. Tiedonkeruumenetelmänä voidaan käyttää esimerkiksi postikyselyä, puhelinhaastattelua, haastattelua tai internet-kyselyä. Viime vuosina internetissä tehtävät kyselyt ovat yleistyneet nopeasti. (Heikkilä 2014, 13, 17.) Verkkotutkimukset ovat mahdollistaneet tutkimuksien tekemisen yhä suuremmalle ihmismäärälle. Tutkimusten kustannukset ovat pieniä, sillä verkossa toteutettava tutkimus voidaan tehdä lähes ilmaiseksi. (Kananen 2014, 50.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedot kerätään kysymyksillä. Kysymykset voivat olla avoimia tai strukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset ovat helppo käsitellä, sillä vastausvaihtoehdot ovat määritelty ja numerokoodattu etukäteen. Avoimissa kysymyksissä tutkija antaa vastaajan kertoa aiheesta vapaammin ja mahdollisimman laajasti. Avointen kysymysten käsittely on huomattavasti työläämpää ja hitaampaa. Avoimilla kysymyksillä voidaan saada tietoa, jota strukturoidulla ei voida saada. (Kananen 2011, 30.)

Kysymysten laadinnassa täytyy olla huolellinen, jotta vastaaja ymmärtää kysymykset oikein. Lisäksi on syytä huomioida, että vastaajalla on kysymyksien edellyttämä tieto, vastaaja haluaa vastata kysymyksiin ja kysymykset ovat yksiselitteisiä. Kysymyksistä riippuu tutkimuksen luotettavuus ja laatu. Kysymyksille asetetut edellytykset tulee täyttyä jokaisessa kysymyksessä, jotta kyselytutkimus onnistuu. (Kananen 2011, 31.) Kysymysten asettelu on haasteellista, koska vastaajat voivat ymmärtää kysymyksen eri tavalla. Kysymys voi olla oikein muotoiltu, mutta vastausvaihtoehdot väärä. (Kananen 2014, 137.)

Tässä tutkimuksessa käytetään primääriaineistoa eli tutkimusaineisto kerätään tätä tutkimusta varten Webropol-verkkokyselynä, joka lähetetään tutkimukseen osallistuville sähköisesti. Tutkimukseen osallistuvat saavat linkin kyselylomakkeeseen sähköpostitse. Kyselylomake sisältää pääasiassa vain strukturoituja kysymyksiä, jotta vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa ja nopeaa. Kyselyyn vastaaminen kestää noin viisi minuuttia. Tällä tavoin yritetään välttää mahdollista vastaajakatoa. Kysely on avoinna viikon ajan. Tarvittaessa kyselyyn osallistuville lähetetään muistutusviesti kyselystä.

Otos ja otantamenetelmä

Otoskokoon vaikuttavia tekijöitä ovat kustannukset ja perusjoukko. Otoskokoa määriteltessä tulee huomioida perusjoukon heterogeenisyys, tulosten tarkkuusvaatimus ja tutkimuksen luottamustaso. Otoskoko täytyy olla suurempi, mitä enemmän on hajontaa tutkittavien ominaisuuksissa. (Kananen 2011, 66.) Suurempien erojen selvittämiseen riittää pieni aineisto. Jos aineisto jaetaan ryhmiin, otoskokoa täytyy kasvattaa, jotta kaikkien ryhmien otokset ovat riittävän kokoisia. (Heikkilä 2014, 40.)

Tutkimuksen luottamustaso kuvaa, kuinka todennäköisesti saadut tulokset pätevät perusjoukossa (Heikkilä 2014, 40). Otoksen kasvattaminen lisää tutkimuksen luotettavuutta, mutta luotettavuus ei kasva suoraviivaisesti. Otoskoko kasvattaessa tulokset tarkentuvat aluksi voimakkaasti, mutta tietyn rajan ylittyessä tarkkuus ei enää kasva merkittävästi. (Kananen 2011, 67.)

Otantamenetelmällä poimitaan perusjoukosta tutkimukseen osallistuvat. Tavoitteena on, että otos edustaa mahdollisimman kattavasti perusjoukkoa. Otantamenetelmät voidaan jaotella kahteen ryhmään: ei-todennäköisyysotantaan ja todennäköisyysotantaan. Todennäköisyysotannassa jokaisella perusjoukkoon kuuluvalla on samanlainen todennäköisyys tulla otokseen. Todennäköisyysotanta- menetelmän käyttäminen edellyttää jonkinlaista luetteloa tai rekisteriä perusjoukon jäsenistä. (Kananen 2011, 68–70.) Ei- todennäköisyysotantaa käytetään usein silloin kun vastaajat joudutaan valitsemaan harkinnanvaraisesti. Tällaisessa tilanteessa otannan perusteella ei saada edustavia otoksia, joten koko perusjoukkoa koskevia tilastollisia yleistyksiä ei voida tehdä. (Heikkilä 2014, 34.)

Otanta määriteltäessä tulee huomioida, että kaikkia otantaan valittuja ei tavoiteta tai he eivät vastaa kyselyyn lainkaan. Vastaajakato on suuri ongelma erityisesti posti- tai web-kyselyissä, joissa vastausprosentti voi jäädä alhaiseksi. Tilastotieteen kannalta 20–30 prosentin vastausprosentti ei ole riittävä antamaan luotettavaa tietoa tutkimusongelmasta. Opinnäytetyössä tämä pitää huomioida ja tuoda esille selkeästi. (Kananen 2011, 72-73)

Tutkimuksen perusjoukkona on Koillismaahan alueella sijaitsevat pk-yritykset, joita on 1 378 kappaletta. Perusjoukosta on rajatut pois maa- ja metsätalouden yritykset. Perusjoukosta on olemassa Koillismaahan alueen elinkeinoyhtiö Naturpolis Oy:n ylläpitämä rekisteri (Kuusamon ja Taivalkosken yritys- ja palveluhakemisto n. d.), joka löytyy yrityksen nettisivuilta. Rekisteri on luettelomuodossa. Perusjoukosta otettavan otoksen koko on 200 yritystä, jotka valitaan systemaattisella otannalla. Luettelosta valitaan joka seitsemäs yritys, jolle lähetetään kyselytutkimus. Kananen (2011) mukaan systemaattisessa otannassa perusjoukko on luettelomuodossa ja luettelosta

poimitaan valitun poimintavälin mukaisesti tarvittava määrä havaintoja. Otannan ensimmäinen yksikkö valitaan satunnaisesti.

Analyysimenetelmät

Analyysimenetelmä valitaan käytettyjen mittareiden ja niiden mittaustason perusteella. Analyysimenetelmillä on omat minimikriteerit, joita pitää noudattaa. Analyysimenetelmän valinnassa vastuu on nimenomaan tutkijalla, sillä tilasto-ohjelma ei yleensä pysty valitsemaan oikeaa analyysimenetelmää. Lisäksi analyysimenetelmän valintaan vaikuttavat tutkimusongelma ja teoreettiset taustaoletukset. Jos tutkimusongelma rajoittuu pelkästään ilmiön kuvailuun, riittäviä analyysimenetelmiä ovat ristiintaulukointi, riippuvuusanalyysit ja aineiston rakennetta kuvaavat tunnusluvut. Opinnäytetyöt ovat usein kuvailevia tutkimuksia. (Kananen 2011, 85.)

Suorat jakaumat on yksinkertaisen yhden muuttujan ominaisuuksia kuvaavaa havainnollistamiskeino. Suora jakauma tarkoittaa yksiulotteista frekvenssijakaumaa, joka käy ilmi, kuinka monta kappaletta jokaista muuttujan arvoa tai ominaisuutta tutkimusaineistossa esiintyy. Ristiintaulukointi on menetelmä, jonka avulla voidaan tarkastella kahden muuttujan välistä riippuvuutta. Ristiintaulukoinnissa taulukossa tarkastellaan samanaikaisesti kahta muuttujaa. Ristiintaulukoinnissa löydetty riippuvuudet kahden muuttujan välillä eivät takaa sitä, että muuttujien välillä olisi syy-seuraussuhde. (Kananen 2011, 74, 77.) Tutkimus on kuvaileva tutkimus ja näin ollen analyysimenetelmistä hyödynnetään suoria jakaumia ja ristiintaulukointia.

Tutkimuksen luotettavuus

Kvantitatiivisessa opinnäytetyössä tulee aina arvioida työn luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa käytetään validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteitä. Validiteetissa tarkastellaan, että tutkimuksessa mitataan ja tutkitaan tutkimusongelman kannalta oikeita asioita. Validiteetti takaa yleensä reliabiliteetin, ja jos validiteetti on kunnossa, ei reliabiliteettiin tarvitse välttämättä puuttua lainkaan. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä, ja pysyvyys on korkea, jos eri mittauskerroilla eri tekijöiden toimesta saadaan samat tulokset. (Kananen 2011, 118, 121.)

Validiteetti voidaan varmistaa käyttämällä oikeaa tutkimusmenetelmää, oikeita mittareita ja mittaamalla oikeita asioita. Validiteetti voidaan jakaa ulkoiseen validiteettiin ja sisäiseen validiteettiin. (Kananen 2014, 260–261.) Opinnäytetyössä reliabiliteetin varmistaminen voidaan varmistaa dokumentoimalla tutkimuksen kaikki vaiheet riittävän tarkasti. Opinnäytetyössä ei ole perusteltua tehdä uusintamittausta reliabiliteetin todentamiseksi, joten riittää, että kaikki vaiheet on dokumentoitu ja perusteltu. (Kananen 2011, 123.)

Opinnäytetyön luotettavuus pyritään varmistamaan huolellisella työskentelyllä ja dokumentoinnilla. Reliabiliteetti varmistetaan raportoimalla kaikki työn vaiheet tarkasti. Kysymykset johdetaan tutkimusongelmasta ja kysymykset pyritään tekemään selkeiksi ja yksinkertaisiksi, jotta ne ymmärretään oikein. Kyselylomake laaditaan tutkimusongelmaan peilaten, jotta tutkimusongelma saadaan ratkaistua. Kyselyyn on helppo ja nopea vastata, ja tällä pyritään vastaajakadon pienentämiseen. Tavoitteena on saada riittävän suuri vastausprosentti (30–40%), jotta tutkimustuloksien luotettavuus paranee ja niistä voidaan tehdä yleistyksiä koko perusjoukkoon.

3 Taloushallintopalvelut

3.1 Tilitoimistoala

Suomessa kaikki yritykset ovat kirjanpitovelvollisia ja yrityksen johto on vastuussa kirjanpidon järjestämisestä. Kirjanpitovelvollisuus pitää sisällään liiketapahtumien kirjaamisen, tilinpäätöksen laadinnan ja kirjanpitoaineiston säilyttämisen. Kirjanpidon tarkoituksena on pitää erillään yrityksen tulot, menot ja rahat yrittäjän vastaavista. (Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpitoaineisto n. d.) Kirjanpidon ensisijainen tavoite on välittää oleellisia ja luotettavia tietoja taloudellisista resursseista päätöksentekijöille. Kirjanpidolla on tärkeä rooli kaikytyypisissä yrityksissä mukaan lukien voittoa tavoittelemattomat organisaatiot ja julkisyhteisöt. (Bettner 2014.) Yrityksen toiminnan alusta asti pitää huolehtia kirjanpitoaineiston kokoamisesta ja säilyttämisestä. Kirjanpitoaineisto voi olla sähköisessä tai paperisessa muodossa. Nykyään sähköinen kirjanpito on yleistynyt nopeasti. (Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpitoaineisto n. d.)

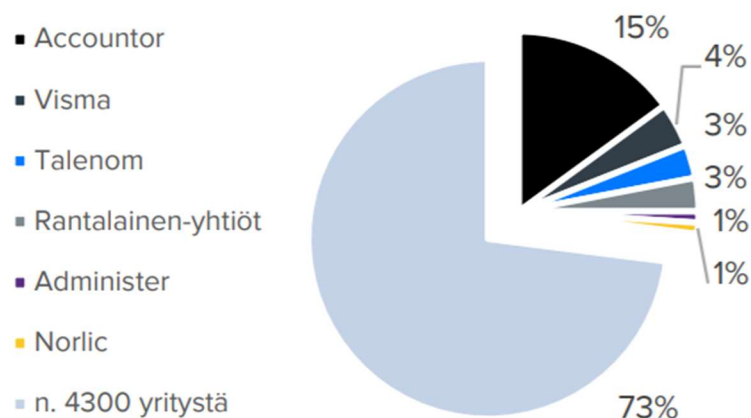
Suomessa on tilitoimistoja 4 235 ja alalla työskentelee noin 12 000 henkilöä. Koko alan liikevaihto on 998 miljoonaa euroa ja se kasvaa keskimäärin 3 % vuosittain. Yrityksien koko vaihtelee 1–2 hengen yrityksistä yli 50 henkilön yrityksiin. Taloushallintoala on hyvin fragmentoitunut, ja yritykset ovat pienikokoisia. (Tilitoimistoala Suomessa n. d.) Alan toimialaliitto on Taloushallintoliitto, joka on auktorisoitujen tilitoimistojen ja konsulttiyrityksien liitto. Se kouluttaa, uutisoi, tutkii ja antaa lausuntoja ministeriöille ja sidosryhmille. Taloushallintoliitto on ollut aktiivisesti kehittämässä erilaisia hankkeita edistämään alan digitalisoitumista. (Tietoa meistä n. d.) Taloushallintoliiton jäsenyrityksistä 62 % työllistää alle 20 henkilöä. Alan tutkinto on KLT-tutkinto, jonka on suorittanut yli viidennes alalla työskentelevistä. (Tilitoimistoala Suomessa n. d.) Kuviossa 1 näkyy tilitoimistoalan liikevaihdon kehitys vuosien 2015–2017 ajalla.

Kuvio 1. Tilitoimistoalan liikevaihdon kehitys (Tilitoimistoala myötätuulessa 2019)

Suurimmat toimijat

Tilitoimistoalan kuusi suurinta toimijaa pitävät hallussaan noin 27 % markkinasta. Toimialalla pienempien yritysten määrä vähenee tulevaisuudessa yhä enemmän, ja suuret yritykset valtaavat lisää markkinaosuuksia orgaanisella kasvulla ja yrityskauppojen avulla. Toimialalla on menossa voimakas toimintatapojen muutos, mikä aiheuttaa muospaineita erityisesti pienille toimijoille. Kaikki eivät pysty tai halua vastata tähän muutokseen, ja osa tippuu kehityksen kyydistä pois. Tämä antaa myös kilpailuetua edistyksellisille ja muutoshalukkaille toimijoille. (Talenom aloitusraportti 2015.) Kuviossa 2 näkyy markkinaosuuksien jakautuminen kuuden suurimman toimijan ja muiden alan toimijoiden kesken.

Kuvio 2. Tilitoimistoalan markkinoiden jakautuminen (Talenom aloitusraportti 2015)

Kuviosta nähdään, että suuret yritykset eivät ole vallanneet markkinoita vaan suurin osa markkinoista (73 %) on jakautunut pienille toimijoille. Tämä kuvio ei ole välttämättä tänä päivänä täysin ajankohtainen. Luultavasti isojen toimijoiden markkinaosuudet ovat kasvaneet lisää. Myös joidenkin yritysten kohdalla on tullut muutoksia,

esimerkiksi Visman tilitoimistoliiketoiminta on siirtynyt Azez Oy:lle (Azez Suomessa 2019).

Tulevaisuuden näkymiä

Taloushallintoala on suuressa muutoksessa, ja viime vuosina kehitys on ollut nopeaa. Rutiininomaiset työt automatisoidaan ja kirjanpitäjän perinteiset työt vähenevät. Digitalisoituminen muokkaa yritysten liiketoimintaympäristöä, ja tämä vaikuttaa tilitoimistojen palvelujen, prosessien, osaamistarpeiden ja työnjaon muutoksiin. Erilaiset talousohjaukseen ja konsultointiin liittyvät palvelut tulevat kasvamaan tulevaisuudessa. Digitaalisesta taloushallinnosta keskustellessa tulee muistaa, että asiantuntevaa ja henkilökohtaista palvelua ei voida koskaan täysin korvata automaatiolla. (Talenom aloitusraportti 2015.)

Digimurros tulee vaikuttamaan lähivuosina voimakkaasti tilitoimistoihin. Tieto muuttuu digitaaliseen muotoon, taloushallinnon prosessit ja raportit automatisoituvat. Kirjanpitoon, palkanlaskentaan ja tilinpäätökseen liittyvät työt vähenevät ja niiden kannattavuus pienenee. (Viinikainen 2017b.) Taloushallinnon digitalisoitumisen hyödyt tulevat kuitenkin olemaan haittoja suuremmat: reaaliaikainen taloudenhallinta paranee, hallinnollinen taakka vähenee ja tilitoimiston asiakkaat saavat parempaa palvelua (Mäkinieniemi 2016).

Kirjanpitäjän työn on ennustettu häviävän lähes kokonaan seuraavan 20 vuoden aikana (Frey & Osborne 2013). Monien mielestä kirjanpitäjän työt loppuvat kokonaan, vaikka todellisuudessa kirjanpitäjän työnkuva tulee muuttumaan voimakkaasti. Kirjanpidon mekaanisesta tallentamisesta siirrytään yhä enemmän tiedon analysointiin, tarkastukseen ja ennustamiseen. (Pirhonen 2018.) Tulevaisuuden kirjanpitäjä on yrityksen avainkumppani, jolla on keskeinen rooli liiketoiminnan ohjauksessa. Taloushallinnon osaamisen lisäksi vaaditaan bisnesosaamista. Kirjanpitäjän työnkuva mullistuu ja koko työnimike voi muuttua. (Viinikainen 2017a.)

3.2 Tilitoimistojen palvelutarjonta

Tilitoimistojen palveluvalikoima vaihtelee lakisääteisen kirjanpidon ja laajojen konsultointipalveluiden välillä. Palvelukokonaisuus sovitetaan yrityksen tarpeiden mukaan.

Tilitoimistojen palvelutarjonta voidaan jakaa neljään osaan:

1. Tilinpäätös ja juokseva kirjanpito

Palvelu kokonaisuuteen kuuluvat liiketapahtumien ja tositteiden kirjaukset, lakisääteiset viranomaisraportit kuukausittain ja vuosittain. Lisäksi erikseen sovitut raportit kirjanpidosta.

2. Palkkahallinto

Palkkahallinto sisältää palkkojen laskenta ja kirjaaminen, työnantajasuoritukset, viranomaisilmoitukset, raportointi, hakemukset, jäsenmaksuasiat ja ulosottoasiat. Palkkahallintoon voidaan sisällyttää myös muita henkilöstöhallinnon tehtäviä kuten sairauslomapäivien seuranta.

3. Ulkoisen laskennan palvelut

Kaikki asiakkaan taloushallinnon tehtävät kuten maksatus, palkanlaskenta, myyntien ja ostojen käsittely.

4. Sisäinen laskenta eli johdon laskentatoimi

Sisäisen laskennan palvelut auttavat liiketoiminnan suunnittelussa erilaisten laskelmien ja analyysien avulla. Näitä ovat esimerkiksi kannattavuuslaskelmat ja kassavirtalaskelmat.

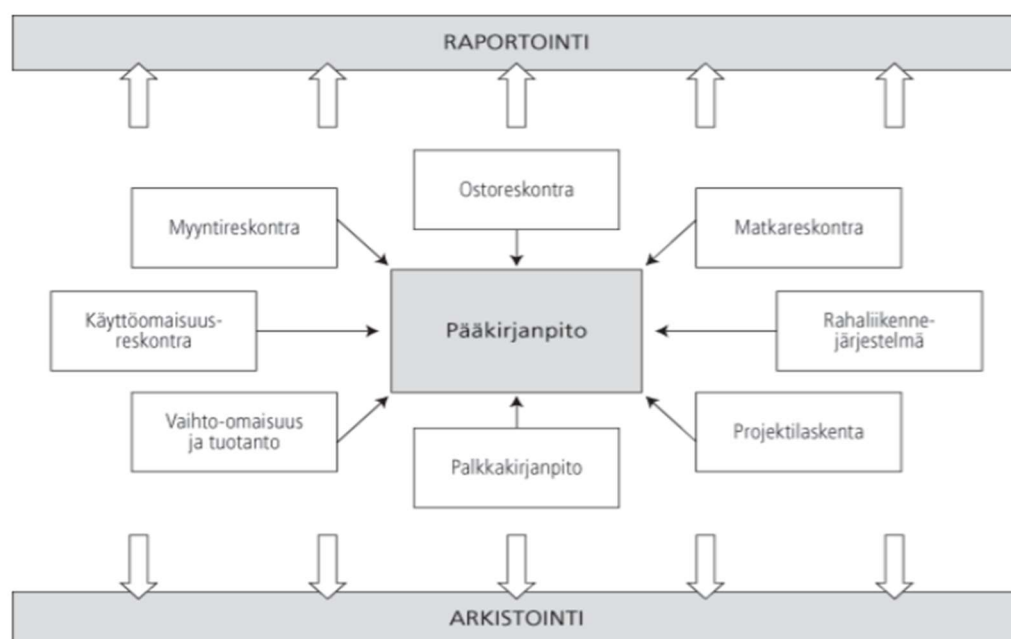
(Tilitoimiston palvelut n. d.)

Taloushallinnon digitalisoitumisen edetessä tilitoimistojen täytyy kehittää uusia palveluita liiketoiminnan ylläpitämiseksi. Yleensä tilitoimistot ovat vastanneet pelkästään taloushallinnon prosesseista. Automaation ja säästyneen ajan myötä tilitoimistot voisivat vastata yrityksen kaikista liiketoimintaprosesseista. Uusia tulonlähteitä voisi

olla neuvonta- ja konsultointipalvelut, laki- ja rahoituspalvelut, ohjelmistopalvelut sekä kumppanien jälleenmyyntipalvelut. (Lehtomäki 2018.)

Taloushallinnon prosessit

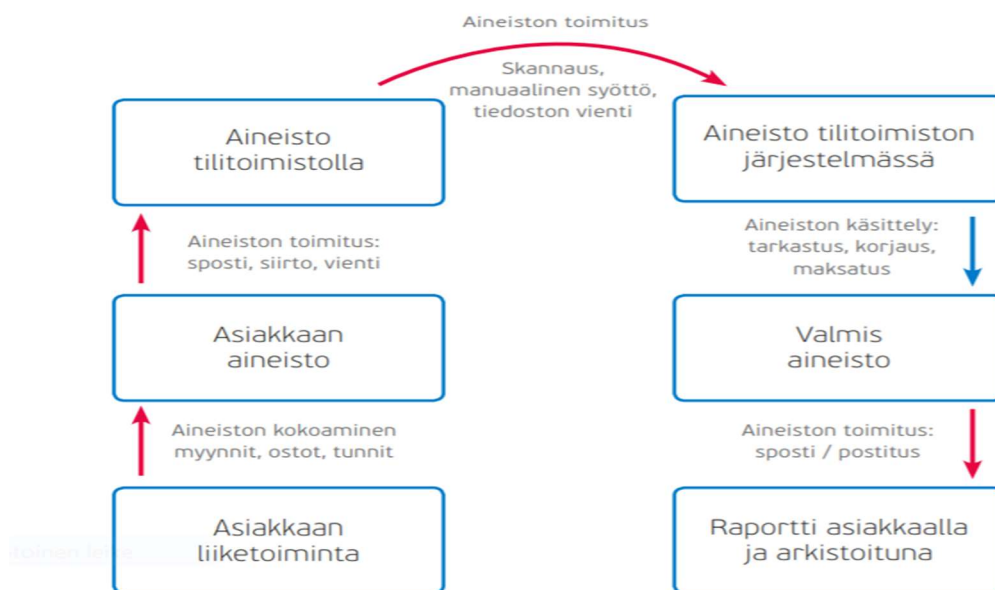
Taloushallinnon prosessit voidaan jakaa kahteen erilaiseen taloudellisen informaation tuottamiseen: ulkoiseen (yleiseen) laskentatoimeen ja sisäiseen (johdon) laskentatoimeen. Ulkoinen laskentatoimi tuottaa informaatiota organisaation ulkopuolisille sidosryhmille esimerkiksi verottajalle ja muille viranomaisille. Muita ulkopuolisia sidosryhmiä voivat olla omistajat, asiakkaat, toimittajat, työntekijät ja yhteistyökumppanit. Sisäinen laskentatoimi tuottaa informaatiota organisaation johdon tarpeisiin. Alla olevassa kuviossa näkyy taloushallinnon osaprosessien ja pääkirjanpidon muodostama taloushallinnon kokonaisuus. (Lahti & Salminen 2014, 16.)

Kuvio 3. Osaprosessien muodostama taloushallinnon kokonaisuus (Lahti & Salminen 2014, 19)

Taloushallinnon prosesseissa pääkirjanpito toimii kaikkien osaprosessien solmukoh-
tana. Näiden esitettyjen prosessien lisäksi pääkirjanpitoon voi tulla muitakin osapro-
sesseja rajapintoja pitkin kuten esimerkiksi palkka- tai materiaalihallinnosta. Pääkir-
janpito yhdistää osaprosessit tai on prosessien olennainen alkulähde. (Lahti & Salmi-
nen 2014, 18.)

Perinteinen tilitoimistojen käyttämä palveluprosessi on tehoton verrattuna sähköi-
seen ja automatisoituun prosessiin. Alla olevassa kuviossa (kuvio 4) on kuvattu tilitoi-
mistoissa yleisimmin käytetty palveluprosessi:

Kuvio 4. Tilitoimiston palveluprosessi (Opas tilitoimistoille 2019)

Asiakas kerää liiketoiminnasta syntyneen aineiston ja toimittaa sen tilitoimistolle esi-
merkiksi fyysisessä kansiossa, sähköpostilla tai postilla. Tilitoimisto syöttää tiedot ma-
nuaalisesti järjestelmään ja käsittelee sen järjestelmässä. Tästä saadaan valmis

aineisto, joka toimitetaan asiakkaalle esimerkiksi postitse, s-postitse tai viemällä se asiakkaalle. Tällainen prosessi on hidas, monimutkainen ja tehoton.

Kuviossa näkyvät punaiset vaiheet ovat mahdollista automatisoida ohjelmistojen avulla. Automatisoimalla nämä vaiheet voidaan tehokkuutta ja tuottavuutta parantaa reilusti. Nämä vaiheet eivät kuulu tilitoimiston ydintehtävään ja niistä ei tuoteta asiakkaalle suoraa arvoa. Näistä tehtävistä on myös hankala laskuttaa asiakasta. (Opas tilitoimistoille 2019.)

3.3 Sähköinen taloushallinto

Sähköisessä taloushallinnossa myyntilaskut, ostolaskut, kirjanpito ja palkanlaskenta hoidetaan sähköisesti. Sähköinen taloushallinto mahdollistaa reaaliaikaisen sisäisen raportoinnin ja tulosseurannan. Sähköinen taloushallinto käsittää seuraavat asiat:

- laskujen sähköinen vastaanottaminen ja lähettäminen
- matka- ja kululaskujen sähköinen käsittely
- ostolaskujen kierrätys sähköisesti
- kirjanpidon ajantasaisuus
- yrityksen ja tilitoimiston yhteistyö samassa taloushallinnon järjestelmässä
- tuntikirjaukset ja palkanlaskenta samassa järjestelmässä.

(Kuokkanen 2018.)

Taloushallinnossa käsiteltävistä aineistoista suurin osa on myyntilaskuja asiakkaille tai ostolaskuja yrityksen tilaamista palveluista ja tavaroista. Verkkolaskujen käyttöönotto on keskeisessä asemassa taloushallinnon sähköistämisessä. Verkkolaskutuksen käyttöönotto mahdollistaa monien työvaiheiden poistumista ja automatisointia. Sähköiseen taloushallintoon liittyy verkkolaskutuksen lisäksi muita taloushallinnon osa-alueita, joita voidaan automatisoida. Tilausten käsittelyn, varastonhallinnan ja

palkanlaskennan tietoja voidaan siirtää automaattisesti kirjanpidonjärjestelmään. (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 18, 22.)

Sähköinen taloushallinto tehostaa toimintaa poistamalla päällekkäisiä työvaiheita esimerkiksi saman tiedon siirtämistä tai tallentamista useaan eri paikkaan. Sähköinen taloushallinto tehostaa ajankäyttöä ja tuo kustannussäästöjä. Suurimpia säästöjä saadaan aikaan ostolaskujen käsittelyssä, mutta tehostumista tapahtuu myös muissa taloushallinnon osa-alueissa. Sähköistyminen vähentää manuaalisesti tehtävää tallennustyötä. Lisäksi työkuorma jakautuu tilitoimistoissa tasaisemmin, kun työt voidaan tehdä tasaisesti kuukauden aikana. (Siivola 2015, 19, 22.)

Sähköisen taloushallinnon järjestelmät

Sähköinen taloushallinto asettaa omat vaatimuksensa käytettäviltä järjestelmistä. Sähköisessä taloushallinnossa yrityksen taloushallinto hoidetaan omassa ohjelmistossa, jotka toimivat nykyään yleensä pilvipalveluina. Pilvipalvelut eli Saas-palvelut toimivat internetin kautta ja käyttäjä maksaa niistä yleensä kuukausittaista palvelumaksua. Pilvipalvelut ovat yleistyneet voimakkaasti taloushallinnossa ja niiden kustannukset ovat pienentyneet. Pilvipalvelujen etuja ovat myös niiden helppokäyttöisyys. (Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola & Siivola 2013, 35.) Pilvipalveluina toimivat ohjelmistot on yleensä mahdollista hankkia kuukausimaksullisina, jolloin ohjelmistoinvestointien tarve vähenee tilitoimistolla ja asiakkaalla. Ohjelmistopäivitykset, varmuuskopioinnit ja muu tekninen ylläpito kuuluvat yleensä palveluun. (Siivola 2015, 24.)

Tilitoimiston ja asiakkaan yhteiskäyttöiset ohjelmistot mahdollistavat joustavamman työnjaon tilitoimiston ja asiakkaan välillä. Lisäksi yhteistyö asiakkaan ja tilitoimiston välillä syvenee, koska molemmilla on pääsy samoihin tietoihin. Yhteiskäyttöisten ohjelmiston avulla tilitoimisto ja asiakas näkevät yrityksen talouden tilanteen reaaliajassa. (Siivola 2015, 23.)

Ryanin (2012) mukaan kirjanpidon ohjelmiston vallankumous on nähty. Pilvipalveluina toimivat ohjelmistot ovat joustavia ja aina käytettävissä paikasta riippumatta. Web-pohjaiset ohjelmistot ovat integroitavissa mihin tahansa prosessiin kaikkialla

maailmassa. Vanhoilla kirjanpidonjärjestelmillä toimivat yritykset voidaan rinnastaa yrityksiin, jotka eivät uskoneet tarvitsevänsä tietokonetta 1980-luvulla.

Sähköinen vs. digitaalinen taloushallinto

Digitaalinen ja sähköinen taloushallinto mielletään usein tarkoittava samaa asiaa, vaikka ne eivät sitä ole. Sähköinen taloushallinto tarkoittaa sähköisesti tehostettua taloushallintoa, jossa taloushallinnon alueita on tehostettu sähköisiä menetelmiä hyödyntäen kuten verkkolaskutusta, kirjanpitoa tai viranomaisraportointia. Sähköinen taloushallinto on askel kohti digitaalista taloushallintoa. (Varanka, Mäkikangas, Hyypiä, Jalonen & Samppala 2017, 10, 13.)

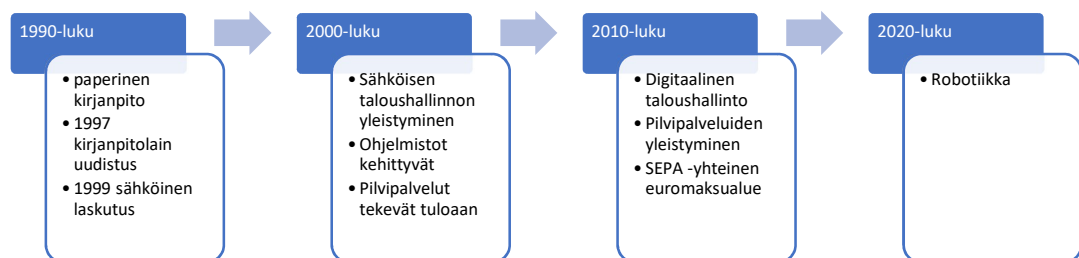
Sähköinen taloushallinto on digitaalisen taloushallinnon esiaste, jossa tietoa voidaan joutua käsittelemään vielä manuaalisesti, esimerkiksi paperisena saapunut ostolasku, joka skannataan tai syötetään käsin taloushallinnon järjestelmään. Digitaalisessa taloushallinnossa kaikki käsittelyvaiheet on automatisoitu ja taloushallinnon aineisto kulkee sähköisesti järjestelmästä toiseen. (Lahti & Salminen 2014, 25–27.)

Taloushallinnon järjestelmien ja ratkaisujen kehitys

Taloushallinnon järjestelmät ja digitaaliset ratkaisut kehittyvät seuraavan viiden vuoden (2016–2020) aikana enemmän kuin edellisen viidentoista vuoden aikana. Keskeisiä digitalisoitumista kiihdyttäviä asioita ovat muun muassa sähköisen laskutuksen ja yhtenäisten standardien yleistyminen globaalisti, pilvipalveluiden nopea kehittyminen ja vakiintuminen, mobiilikäytön yleistyminen sekä ohjelmistorobotiikan ja koneoppimisen yleistyminen. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 29.)

Kehityksen jatkumisen kannalta keskeinen asia on taloushallinnon tietovirtojen yhtenäistäminen, jotta tietovirrat liikkuvat järjestelmästä toiseen sujuvasti. Nykyään puhutaan yhä enemmän liiketapahtuman tietosisällön esittämistävän yhtenäistämisestä eli standardoinnista. Tietosisällön standardoinnin avulla voidaan parantaa järjestelmien yhtenäistä toimintaa, kun järjestelmästä toiseen kulkeutuva tieto esitetään samassa muodossa. Vuonna 2014 TIEKE ry:n ja Taloushallintoliiton toteuttamassa TALTIO-hankkeessa laadittiin standardimuotoinen TALTIO-standardi, jota käytetään liiketapahtuman esittämiseksi taloushallinnon järjestelmissä. TALTIO:n avulla voidaan

kehittää automaattinen taloushallinnon seuranta ja raportointi yrityksille. Tämä mahdollistaa esimerkiksi veroilmoitustietojen automatisoidun tuottamisen verottajalle. (Ojala 2016.) Alla olevassa kuviossa näkyy taloushallinnon kehityksen askeleita 1990-luvulta tähän päivään:

Kuvio 5. Taloushallinnon kehitys Suomessa (Muokattu Varanka ym. 2017, 14.)

3.4 Digitaalinen taloushallinto ja automaatio

Digitalisaatio on suuri muutosvoima, joka muuttaa ihmisten tapaa työskennellä, vuorovaikusta, asioiden hoitamista, palvelujen kuluttamista ja kokemusten jakamista. Se vaikuttaa yritysten toiminta- ja kilpailuympäristöön ja pakottaa yritykset muuttamaan toimintatapoja ja osaamista. Digitalisaatio vaikuttaa kaikkiin yrityksiin toimialasta riippumatta. (Ilmarinen & Koskela 2015.) Liiketoiminnassa digitalisoinnilla viitataan usein liiketoimintamallien, prosessien ja toimintojen parantamiseen, mahdollistamiseen tai hyödyntämiseen käyttämällä digitaalitekniikoita (Digitization, digitalization and digital transformation 2017).

Digitalisaation kehittyminen näkyy kaikkien arjessa ja se ulottuu kaikille toimialoille sekä yhteiskunnan rakenteisiin. Digitaalisuuden kehityksen myötä maantieteellisen sijainnin merkitys vähenee ja markkinat globalisoituvat. Digitaalisuus vaikuttaa yritysten toimintaympäristöön ja muuttaa niiden toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Työt on mahdollista tehdä yhä enemmän joustavammin ajasta ja paikasta riippumatta. (Varanka ym. 2017, 10.)

Lahti ja Salminen (2014, 19) mukaan digitaalisuus tarkoittaa sähköisessä muodossa olevan tiedon käsittelyä, siirtämistä, varastointia ja esittelyä. Digitaalinen tieto sijaitsee eri tietokannoissa ja sen käsittelyyn käytetään erilaisia sovelluksia ja ohjelmistoja. Digitaalisessa muodossa olevaa tiedon käsittely on nopeampaa ja tehokkaampaa kuin perinteisen fyysisessä muodossa olevan tiedon käsittely.

Digitaalinen taloushallinto

Lahti ja Salmi (2014, 24) määrittelevät digitaalisen taloushallinnon seuraavasti: ”Digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa”. Digitaalinen taloushallinto on kokonaisvaltaista tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa. Digitaalisessa taloushallinnossa kaikki kirjanpidon prosessien tapahtumat käsitellään automaattisesti ilman paperia. Digitaalista taloushallintoa voidaan määritellä myös sanalla automaattinen taloushallinto. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 14.) Digitaalinen taloushallinto pitää sisällään seuraavat asiat:

- taloushallinto- ja kirjanpitoaineisto ovat sähköisessä muodossa ja tositteet konekielisiä
- taloushallinnon transaktioiden prosessointi ja raportointi ovat automatisoitu
- tieto on käytettävissä sähköisesti
- arkistointi tapahtuu sähköisessä muodossa
- tieto siirtyy eri osapuolien, järjestelmien ja prosessien välillä sähköisesti
- tietoa käsitellään sähköisesti yritysten sisällä eri sovellusten välillä

- järjestelmät on integroitu prosesseihin yli sidosryhmien.

(Kaarlejärvi & Salminen 2018, 14–16).

Saavuttaakseen täydellisen digitaalisuuden taloushallinnossa, täytyy kaikki tieto käsitellä sähköisessä muodossa koko arvoketjussa. Tämä asettaa vaatimuksia myös sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille. Esimerkiksi, jos toimittajayrityksen lähettämä paperilasku joudutaan skannaamaan sähköiseen muotoon, toiminta ei ole täysin digitaalista vaan sähköistä. Sähköinen taloushallinto on esiaste digitaalisesta taloushallinnosta. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 14–16.)

Kuokkasen (2018) mukaan automatisoidussa taloushallinnossa kirjanpito syntyy automaattisesti myynti- ja ostolaskutuksesta sekä palkanlaskennasta. Ohjelmisto hakee tiliotteet pankin järjestelmästä ja yhdistää ne automaattisesti kirjanpidon tositteisiin. Myös kirjanpidon jaksotustositteet muodostuvat automaattisesti. Kirjanpidon tietoja hyödynnetään automaattisesti raportoinnissa ja niistä muodostetaan reaaliaikaista informaatiota.

Marr (2018) toteaa, että digitaalisessa taloushallinnossa avainkysymys on hyödyntää koneita ja ihmisiä sellaisissa tehtävissä, joissa saadaan hyödynnettyä ihmisten ammattitaito ja koneiden tehokkuus. Koneet pystyvät analysoimaan tehokkaasti ja tarkasti valtavan määrän tietoja. Koneiden hoitaessa yksitoikkoiset tehtävät, ammattilaiset voivat keskittyä niihin tehtäviin, jotka ovat heidän ammattitaidolleen sopivampia.

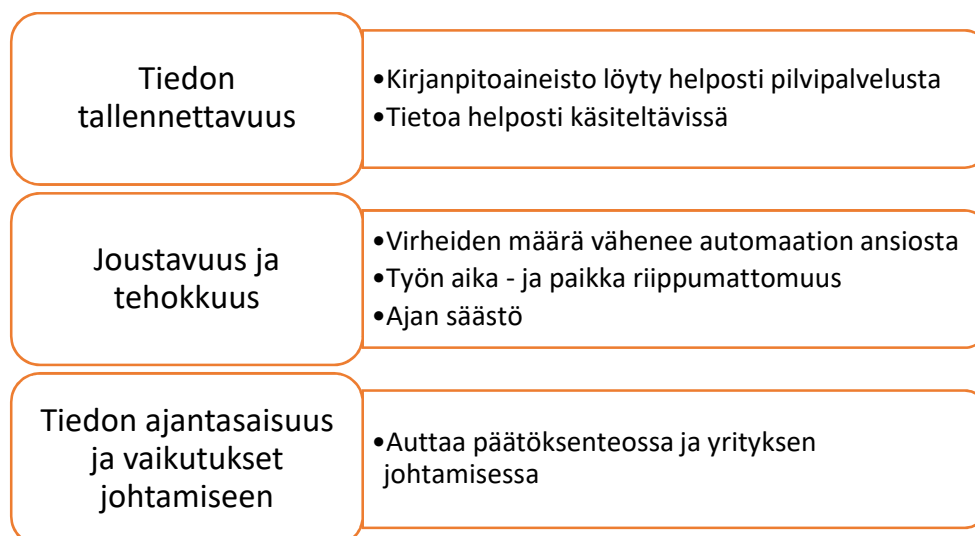
Digitaalisen ja automatisoidun taloushallinnon hyödyt

Pitkälle automatisoitu taloushallinto tarjoaa suuria etuja verrattuna perinteisiin menetelmin toteutettuun taloushallinnon menetelmiin. Digitalisaation selkeä ja kiistan hyöty on sen nopeus ja tehokkuus. Automatisoidut taloushallinnon prosessit nopeuttavat kirjanpidon valmistumista ja raportointia. Se vähentää virheitä ja parantaa toiminnan laatua ja läpinäkyvyyttä. Lisäksi sen avulla saadaan lisäarvoa liiketoiminnalle ja mielekkyyttä taloushallinnon tehtäviin ja käyttäjärajapintoihin. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 20–22.) Automaation avulla päästään eroon rutiineista ja vapautetaan aikaa tärkeämpään työhön (Kuokkanen 2018).

Digitaalisen taloushallinnon hyödyntämisellä saadaan tyypillisesti 30–50 prosentin tehokkuuden parannus yrityksiensä taloushallinnossa. Digitaalinen taloushallinto on myös ekologisempaa kuin perinteinen. Digitaalisuuden ansiosta taloushallinnon toimintoja voidaan tehdä ajasta ja paikasta riippumatta. Konkreettisia esimerkkejä digitaalisuuden hyödyistä ovat esimerkiksi GPS- reittitiedon hyödyntäminen matkalaskujen laatimisessa ja eri kirjanpidon tapahtumien automaattinen käsittely ja rutiinityön poistuminen. (Lahti & Salminen 2014, 32.)

Saarnion mukaan reaaliaikataloudessa kaikki liiketoimintatieto on standardoitua dataa, joka on koneluettavassa muodossa. Erityisesti pienten ja keskisuurten yrityksiensä kasvumahdollisuudet saavutetaan hallinnollisten kustannusten ja siihen käytetyn ajan säästämällä. Automatisoitu kirjanpito ja reaaliaikainen tieto yrityksen taloudellisesta tilanteesta vapauttaa aikaa johtamaan liiketoimintaa ja siirtämään kirjanpityöhön käytetty henkilötyö tuottavimpiin ja merkittävimpiin tehtäviin. (Saarnio 2017.)

Tietoakselin toteuttamassa tutkimuksessa digitaalisen taloushallinnon nykytilasta ja tulevaisuuden tarpeista pk-yrityksissä havaittiin seuraavia hyötyjä taloushallinnon digitalisoimisessa:

Kuvio 6. Digitaalisen taloushallinnon hyötyjä (Muok. Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena 2015.)

Tietoakseli Oy:n julkaiseman tutkimuksen mukaan 80 % vastanneista hyödyntää digitaalista taloushallintoa. Vain kolme prosenttia vastaajista eivät hyödynnä lainkaan sähköisiä palveluita ja työkaluja. Erityisesti digitaalisuuden hyödyntäminen näkyy osto- ja myyntilaskuprosesseissa. Vastauksien perusteella digitaalista taloushallintoa on ruvettu hyödyntämään yrityksissä erityisesti viimeisen viiden vuoden aikana. Vastaajista 68 % ilmoitti siirtyneensä digitaaliseen taloushallintoon viimeisen viiden vuoden aikana. (Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena 2015.)

4 Kyselytutkimus Koillismaan alueen pk-yrityksille sähköisen taloushallinnon hyödyntämisestä

4.1 Kyselyn toteutus ja taustamuuttujat

Kyselytutkimus laadittiin Webropol- kyselyohjelmalla ja tutkimukseen osallistuville lähetettiin linkki sähköpostilla. Kyselyn lähetettiin tiistaina 26.2. ja vastausaikaa kyselyyn oli yksi viikko. Vastaajille lähetettiin muistutukset kyselyyn osallistumisesta 1.3. ja 4.3. Kysely sulkeutui 5.3. Kyselytutkimukseen vastasi 47 yritystä ja vastausprosentti oli 23,5 %.

Kyselylomakkeen kysymykset rakentuivat kolmeen osaan. Kyselylomakkeen viisi ensimmäistä kysymystä käsittelivät vastaajien taustatietoja. Taustamuuttujina kysyttiin yritysmuotoa, toimipaikkaa, yrityksen toimintavuosia, liikevaihtoa ja henkilöstön määrää. Seuraavat yhdeksän kysymystä kohdistuvat yritysten taloushallinnon organisointiin ja sähköisen taloushallinnon hyödyntämiseen. Kyselyn lopussa tiedusteltiin yritysten tyytyväisyyttä nykyisiin tilitoimistopalveluihin.

Kyselytutkimukseen vastanneista suurin osa (74 %) oli osakeyhtiöitä, vajaa viidesosa (17 %) toiminimiä ja loput (9 %) avoin- tai kommandiittiyhtiöitä (taulukko 1).

Taulukko 1. Yritysten yhtiömuodot

	N	%
toiminimi	8	17
avoin - /kommandiittiyhtiö	4	9
osakeyhtiö	35	74
Yhteensä	47	100

Toimipaikoista yleisin oli Kuusamo, sillä vastaajista 89 % ilmoitti toimipaikakseen Kuusamon ja 11 % Taivalkosken. Vastanneista kenenkään toimipaikka ei sijainnut Posiolla. Tämä johtuu siitä, että Posiolla sijaitsevia yrityksiä ei löytynyt lainkaan Koillismaan yritysrekisteristä, joten Posiolla sijaitsevia yrityksiä ei saatu mukaan tutkimukseen.

Taulukosta 2 selviää, kuinka kauan yritykset ovat olleet toiminnassa. Yli puolet (60 %) yrityksistä on toiminut yli 20 vuotta ja 21 % yrityksistä 11–20 vuotta. Näin ollen vastaajista 81 % on toiminut vähintään yli kymmenen vuotta. Yrityksistä 6 % on toiminut 6–10 vuotta ja 13 % 1–5 vuotta.

Taulukko 2. Yritysten toimintavuodet

	N	%
1-5 vuotta	6	13
6-10 vuotta	3	6
11-20 vuotta	10	21
yli 20 vuotta	28	60
Yhteensä	47	100

Kyselyyn vastasi yrityksiä kaikista eri liikevaihtoluokista ja vastaukset jakaantuivat tasaisesti melkein kaikki vastausvaihtoehtoihin. Taulukosta 3 nähdään, että vastaajista yli puolet (54 %) ilmoittivat liikevaihdokseen vähintään 400 000 euroa. Vastaavasti hieman alle puolella (46 %) liikevaihtoa oli alle 400 000 euroa. Vain 6 prosentilla vastaajista liikevaihtoa oli alle 100 000 euroa. Yksi vastaaja ei ollut vastannut tähän kysymykseen lainkaan.

Taulukko 3. Yritysten liikevaihtoluokka

	N	%
alle 100 000	3	6
100 000 – 199 999	9	20
200 000 – 399 999	9	20
400 000 – 999 999	15	32
yli 1 000 000	10	22
Yhteensä	46	100

Taulukosta 4 voidaan todeta, että suurimmalla osalla (87 %) vastanneista henkilöstä oli alle kymmenen henkilöä. Yli 10 henkeä työllistäviä yrityksiä oli vain 13 % vastanneista.

Taulukko 4. Yritysten henkilöstömäärä

	N	%
1-2	15	33
3-9	25	54
10-20	3	7
21-50	2	4
yli 50	1	2
Yhteensä	46	100

4.2 Taloushallinnon organisointi yrityksissä

Kyselyyn vastanneista yrityksistä 28 % (taulukko 5) ilmoitti hoitavansa taloushallinnon täysin sähköisesti ja 66 % sähköisen ja paperisen yhdistelmällä. Vain 6 % vastaajista eivät hyödynnä sähköistä taloushallintoa lainkaan vaan hoitavat sen täysin paperisesti.

Taulukko 5. Taloushallinto yrityksissä

	N	%
Täysin sähköisesti	13	28
Sähköinen ja paperinen	31	66
Vain paperinen	3	6
Yhteensä	47	100

Taloushallinnon tuottamisessa tilitoimistot olivat tärkeässä roolissa, sillä taloushallinnon ulkoistamisen tilitoimistolle kokonaan oli tehnyt hieman yli puolet (51 %) vastanneista. Vastaavasti hieman alle puolet (43 %) vastaajista ilmoittivat tilitoimiston hoitavan osittain heidän taloushallinnostaan. Yrityksistä 6 % hoitaa taloushallintonsa kokonaan itse. Taulukossa 6 on esitetty ristiintaulukointi taloushallinnon ulkoistamisen ja sähköisten menetelmien välillä. Tilitoimiston hoitaessa yrityksen taloushallinnon kokonaan, täysin sähköisesti se on hoidettu 42 %:ssa yrityksistä ja 50 %:lla sähköisesti ja paperisesti. Vain 8 prosentilla taloushallinto hoidettiin paperisesti.

Taulukon 6 perusteella taloushallinto hoidetaan täysin sähköisesti enemmän niissä yrityksissä, joissa taloushallinto on ulkoistettu tilitoimistolle kokonaan. Sähköisen ja paperisen taloushallinnon yhdistelmä on yleisintä yrityksissä, joissa taloushallinto hoidetaan osittain tilitoimistossa. Sähköistä taloushallinto hyödynnetään vähiten yrityksissä, joissa taloushallinto hoidetaan kokonaan itse.

Taulukko 6. Taloushallinnon ulkoistaminen verrattuna sähköiseen taloushallintoon

	Tiltoimisto kokonaan	Tiltoimisto osittain	Kokonaan itse
N	24	20	3
	%	%	%
Täysin sähköi- sesti	42	15	0
Sähköisesti ja paperisesti	50	80	67
Vain paperi- sesti	8	5	33
Yhteensä	100	100	100

Taulukossa 7 on ristiintaulukoitu liikevaihtoluokka ja taloushallinnon toteutustapa. Täysin sähköistä taloushallintoa hyödynnetään enemmän liikevaihdoltaan yli 200 000 euron yrityksissä. Liikevaihdon kasvaessa 200 000 eurosta ylöspäin, merkittäviä eroja täysin sähköisen taloushallinnon hyödyntämisessä ei ole. Liikevaihdoltaan alle 200 000 euron yrityksissä sähköisen ja paperisen taloushallinnon yhdistäminen on kaikista suurinta. Toisaalta myös yli miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä sähköisen ja paperisen taloushallinnon yhdistäminen oli melkein samalla tasolla kuin alle 200 000 euron liikevaihdon yritykset.

Taulukko 7. Liikevaihto ja taloushallinnon toteutustapa

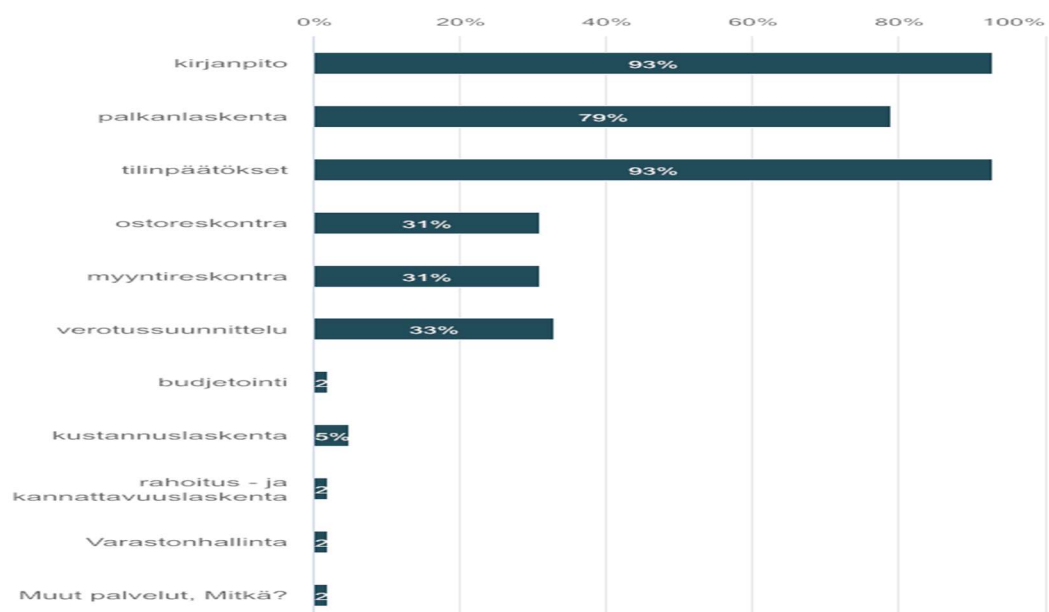
	Alle 200 000	200 000 - 400 000	400 000 – 999 999	yli 100 0000
N	12	24	15	10
	%	%	%	%
Täysin sähköi- nen	17	33	33	30
Sähköinen ja paperinen	75	56	60	70
Vain paperi- nen	8	11	7	0
Yhteensä	100	100	100	100

Seuraavassa taulukossa (taulukko 8) on tarkasteltu yrityksen toiminta-aikaa ja taloushallinnon toteutustapaa. Muuttujat on ristiintaulukoitu. Alle 10 vuotta toimineilla yrityksillä täysin sähköinen taloushallinto oli käytössä 56 % vastaajista. Täysin sähköisen taloushallinnon osuus laskee yrityksen iän kasvaessa, sillä 11–20 vuotta toimineista yrityksistä 30 % hoiti taloushallinnon täysin sähköisesti ja yli 20 vuotta toiminteista vain 18 %. Toisaalta täysin paperisen taloushallinnon osuus ei nouse yrityksen iän kasvaessa.

Taulukko 8. Yrityksen toiminta-aika ja taloushallinnon toteutustapa

	alle 10 vuotta	11-20 vuotta	yli 20 vuotta
N	9	10	28
	%	%	%
Täysin sähköinen	56	30	18
Sähköinen ja paperinen	33	70	75
Vain paperinen	11	0	7
Yhteensä	100	100	100

Seuraavassa kuviossa (kuvio 7) näkyy vastaajien käyttämät tilioimistopalvelut.

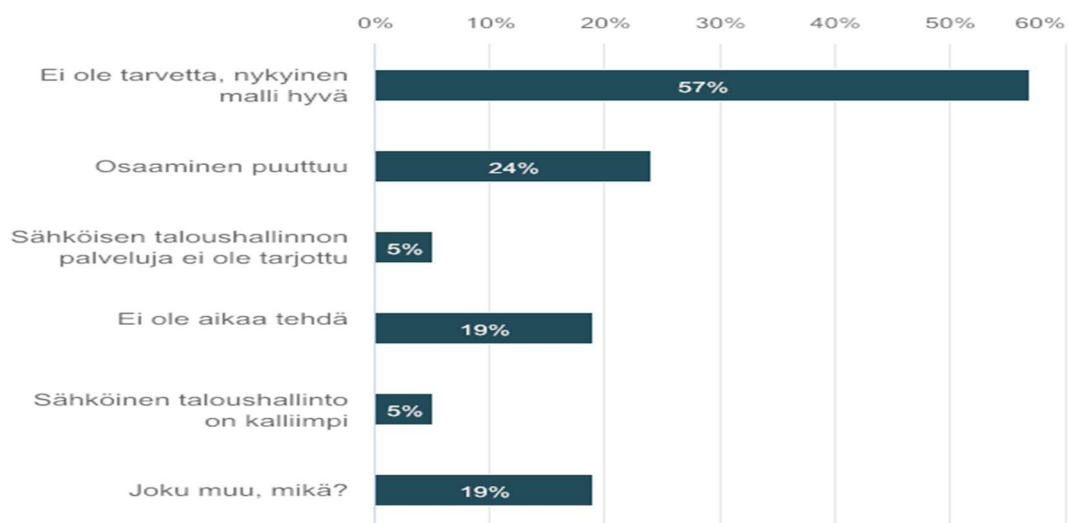
Kuvio 7. Tilioimistopalveluiden käyttäminen (N=42)

Kirjanpito (93 %), palkanlaskenta (63 %) ja tilinpäätökset (93 %) ovat vastaajien keskuudessa yleisimmät käytetyt tilitoimistopalvelut. Myynti- ja ostoreskontrapalveluita käyttivät 31 % vastaajista ja verotussuunnittelupalveluita 33 % vastaajista. Kannattavuus-, rahoitus- ja kustannuslaskennanpalveluita ei hyödynnetty kovin laajasti.

Sähköisen taloushallinto ei hyödynnetty kaikissa yrityksissä ja tavoitteena oli selvittää syitä, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetty. Vastaajista yli puolet (57 %) valitsi vaihtoehdon ”Ei ole tarvetta, nykyinen malli hyvä”. Neljäs osa (24 %) ilmoitti syyksi osaamisen puuttumisen ja 19 prosentilla vastaajista ei ole aikaa tehdä muutosta. Avoimeen vastausvaihtoehtoon vastasi 19 prosenttia vastaajista ja syitä olivat:

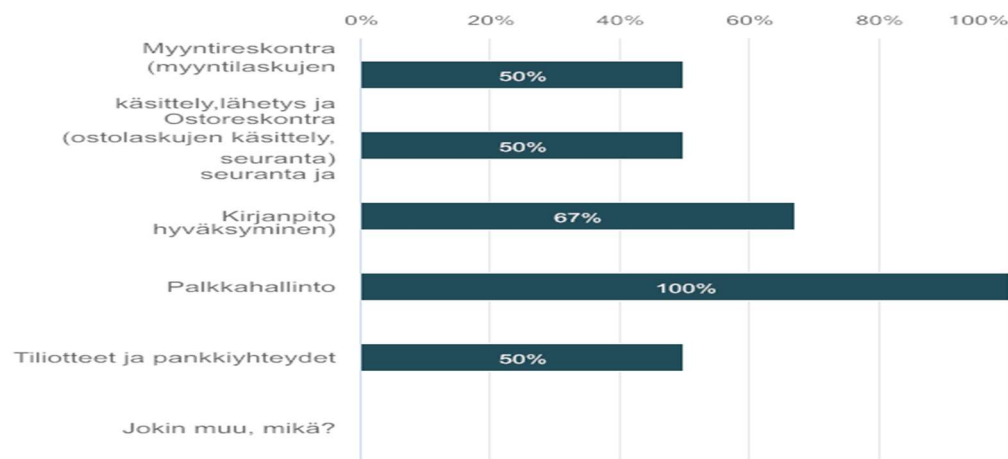
- *Perustan toista kahvilaa*
- *Eläköitymiseen muutama vuosi*
- *Jo eläkkeellä, joten ei enää uusia hankintoja*

Viidelle prosentille vastaajista ei ole tarjottu sähköisiä taloushallintopalveluita ja toiset viisi prosenttia vastaajista ajattelevat sen olevan kalliimpaa. Alla olevasta kuviosta (kuvio 8) näkyy tarkemmin vastausten jakautuminen.

Kuvio 8. Sähköisen taloushallinnon käyttämättömyys (N=21)

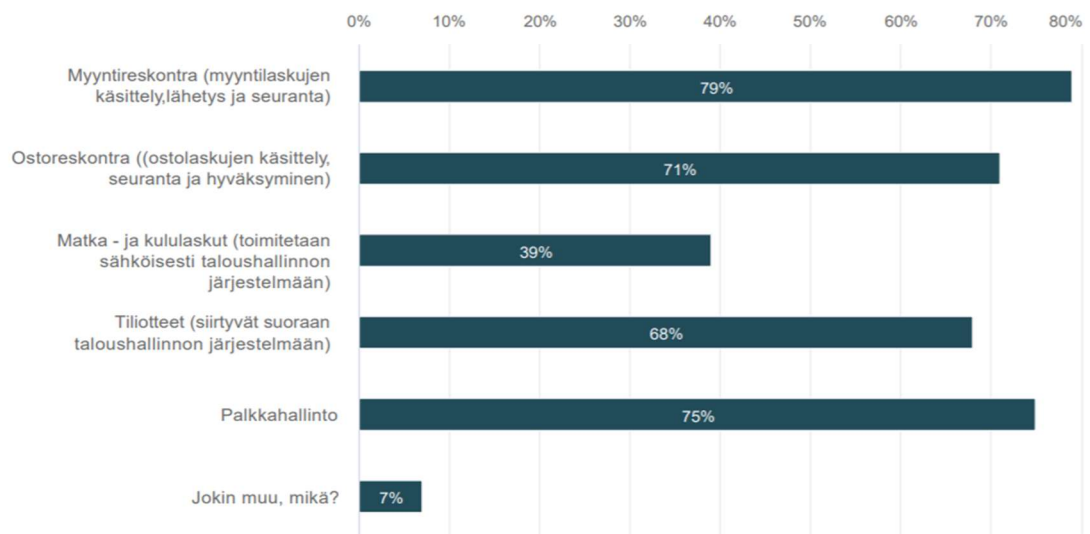
Yritysten suunnitelmat siirtyä sähköiseen taloushallintoon vaihtelivat. Yrityksistä 21 % aikoi siirtyä käyttämään sähköistä taloushallintoa lähitulevaisuudessa. Vastaajista 31 % ei aikonut siirtyä sähköiseen taloushallintoon lainkaan ja 42 % ei osannut sanoa. Vastauksia saatiin 24 kappaletta. Sähköistä taloushallinto harkitsevat siirtäisivät sähköiseen taloushallintoon ensimmäisenä palkkahallinnon (kuvio 9). Kirjanpidon siirtäisi ensimmäisenä sähköiseen taloushallintoon 67 % vastaajista.

Kuvio 9. Sähköisen taloushallinnon käyttöönottaminen (N= 6)

Yrityksillä oli käytössä laajasti eri taloushallinto-ohjelmistoja. Vastaukset (N=22) jakaantuivat paljon ja mikään ohjelmisto ei ollut selkeästi suosituin. Kolme eniten käytettyä taloushallinnonohjelmistoa olivat Visma Netvisor (14 %), Heeros (14 %) ja Talenom Online (14 %). Muita mainintoja saivat Finago, Maestro, Emce ja MeritAktiva.

Seuraavassa kuviossa (kuvio 10) näkyy, mitä sähköisen taloushallinnon palveluita yritykset ovat ottaneet käyttöönsä.

Kuvio 10. Käytössä olevat sähköisen taloushallinnon palvelut (N=28)

Eniten käytettyjä toimintoja olivat myynti (79 %) - ja ostoreskontran (73 %) hoitaminen sekä palkkahallinnon (75 %) hoitaminen sähköisesti. Tiliotteiden siirtyminen suoraan taloushallinnon järjestelmään oli käytössä 68 %:lla yrityksistä. Alle puolet vastaajista (39 %) hoitivat matka- ja kululaskut sähköisesti. Jokin muu, mikä? - vastausvaihtoehdossa mainintoja oli varastonhallinnan sähköistämisestä ja asiakirjojen sähköisestä arkistoinnista.

Sähköisen taloushallinnon käyttäjille esitettiin seitsemän erilaista väittämää sähköisen taloushallinnon hyödyistä. Taulukosta 9 nähdään, että suurimmat hyödyt vastaajat kokivat saaneensa ajan säästössä (4,46) ja tiedon saatavuudessa (4,38). Väittämistä heikoimmat arviot saivat tilitoimiston palvelun parantaminen (3,96) ja graafisten raporttien saaminen järjestelmästä (3,86). Väittämien keskiarvot ovat pääasiassa aika lähellä toisiaan ja keskiarvon luottamsvälin sisällä. Pienimmät keskihajontaluvut ovat väittämillä, jotka saivat parhaimmat keskiarvot.

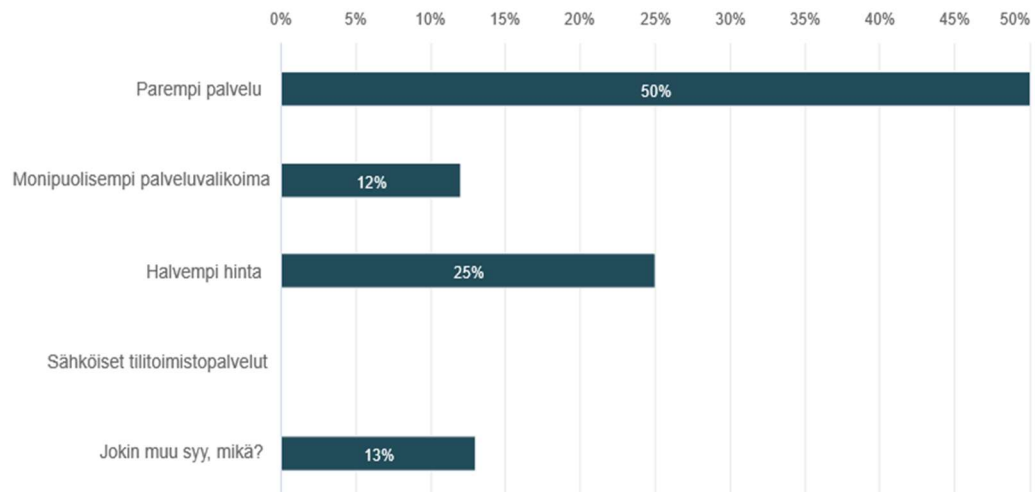
Taulukko 9. Sähköisen taloushallinnon hyötyjä

Väittäjä	N	Keskiarvo	Keskiarvon luottamusväli	Keskihajonta
Säästän aikaa	28	4,46	4,23 – 4,7	0,64
Kustannustehokkaampi	29	4,21	3,91 – 4,5	0,82
Näen yrityksen taloustilanteen lähes reaaliaikaisesti	29	4,14	3,82 – 4,46	0,88
Saan erilaisia graafisia raportteja järjestelmästä helposti	28	3,86	3,53 – 4,19	0,89
Voin sopia tehtävien jaosta tilitoimiston kanssa joustavasti	28	4,21	3,96 – 4,47	0,69
Tieto helpommin saatavissa	29	4,38	4,15 – 4,61	0,62
Tilitoimiston palvelu parantunut	28	3,96	3,67 – 4,26	0,79

4.3 Nykyiset taloushallintopalvelut

Kyselylomakkeen viimeisissä kysymyksissä kysyttiin yritysten tyytyväisyyttä nykyisiin taloushallintopalveluihin. Yritykset olivat pääasiassa tyytyväisiä nykyiseen tilitoimistoon, sillä vastaajista lähes kaikki (95 %) ilmoittivat olevansa tyytyväisiä nykyiseen tilitoimistoon. Tyytymättömyyttä aiheuttivat kallis hinta, raportoinnin ja seurannan puute ja tilitoimiston passiivisuus. Tähän kysymykseen vastasi 42 yritystä.

Vastaajat eivät olleet innokkaita vaihtamaan tilitoimistoa, sillä suurin osa vastaajista (87 %) ei ollut harkinnut tilitoimiston vaihtamista ja vain noin kymmenesosa (13 %) oli harkinnut siirtymistä eri tilitoimistoon. Vastauksia saatiin 38 kappaletta. Kuviosta 11 näkyy, että yleisimmät syyt tilitoimiston vaihtoon olisivat parempi palvelu (50 %) ja halvempi hinta (25 %).

Kuvio 11. Yleisimmät syyt tilitoimiston vaihtoon (N=8)

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka Koillismaan alueen pk – yritykset hyödyntävät sähköistä taloushallintoa. Tutkimusongelmana oli: sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen Koillismaan pk-yrityksissä. Tutkimusongelman selvittämiseksi asetettiin seuraavat tutkimuskysymykset:

- Miten yrityksen taloushallinto hoidetaan tällä hetkellä?
- Minkälaisia sähköisiä tilitoimistopalveluita yrityksillä on käytössä?
- Miksi yrityksessä ei käytetä sähköistä taloushallintoa?

Tutkimustuloksien mukaan sähköistä taloushallintoa hyödynnettiin monissa Koillismaan pk-yrityksissä ja suurimmalla osalla vastaajista oli käytössä joitakin sähköisen taloushallinnon menetelmiä. Yleisin taloushallinnon toteuttamistapa oli sähköisen ja paperisen menetelmän yhdistäminen. Yrityksistä suurin osa oli ulkoistanut taloushallinnon kokonaan tai osittain tilitoimistolle. Ainoastaan kolme yritystä ilmoitti hoitavansa taloushallinnon kokonaan itse. Eniten käytettyjä tilitoimistopalveluita olivat kirjanpito, palkanlaskenta ja tilinpäätökset.

Yritykset, jotka hoitavat taloushallintonsa täysin sähköisesti, hyödyntävät digitaalista taloushallintoa. Täysin sähköistä taloushallintoa ei kuitenkaan hyödyntänyt kuin vajaa kolmannes vastaajista. Eniten täysin sähköistä taloushallintoa hyödynsivät alle 10 – vuotta vanhat yritykset. Yrityksen iällä vaikutti olevan vaikutusta sähköisen taloushallinnon hyödyntämiseen. Lisäksi taloushallinnon ulkoistamisella oli vaikutusta sähköisen taloushallinnon hyödyntämiseen, sillä täysin sähköisesti taloushallinto toteutettiin eniten niissä yrityksissä, joissa taloushallinto oli ulkoistettu tilitoimistolle kokonaan. Liikevaihdoltaan yli 200 000 euro: n yritykset hyödynsivät täysin sähköistä taloushallintoa enemmän kuin alle 200 000 euro: n liikevaihdon yritykset.

Vastauksien perusteella alueella riittää vielä työsarkaa taloushallinnon toimintojen digitalisoimisessa ja automatisoimisessa. Monet yrityksistä ovat vielä jonkinlaisessa välivaiheessa, jossa taloushallinto kulkee osittain sähköisessä muodossa. Paperisen ja sähköisten menetelmien yhdistäminen ei ole tehokkain toimintamalli ja kuten aiheeseen liittyvästä teoriasta käy ilmi, digitalisoimalla taloushallinnon prosessit voitaisiin parantaa tehokkuutta merkittävästi.

Sähköisistä tilitoimistopalveluista eniten hyödynnettiin myynti- ja ostoreskontraa sekä palkkahallintoa. Tulokset ovat samansuuntaisia teoriaosuudessa esitellyn Tieto-akselin toteuttaman tutkimuksen (Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena 2015) kanssa, jossa yleisimmät sähköisesti hoidetut taloushallinnon prosessit olivat myynti- ja ostoreskontra. Nämä eivät ole yllättäviä tuloksia, sillä nykyisin on olemassa paljon helppokäyttöisiä laskutusohjelmia netissä, joilla laskutus voidaan hoitaa. Tämän perusteella ei voida kuitenkaan päätellä, kuinka automatisoitua nämä prosessit ovat, vaikka ne hoidetaan sähköisesti. Laskutustiedot voidaan silti joutua siirtämään manuaalisesti järjestelmästä toiseen.

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään syitä, miksi yritykset eivät hyödynnä sähköistä taloushallintoa. Tuloksien perusteella yleisimmät syyt olivat vastaajien tyytyväisyys nykyiseen toimintamalliin, osaamisen puute ja ajanpuute. Yllättävää oli myös vastaajien haluttomuus siirtyä sähköiseen taloushallintoon, sillä vain noin viidesosa vastaajista aikoi siirtyä sähköiseen taloushallintoon lähitulevaisuudessa.

Tutkimusongelmana oli ”Sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen Koillismaahan pk-yrityksissä”. Tutkimusongelman ratkaisuksi voidaan todeta, että Koillismaahan alueen (Kuusamo, Taivalkoski) yrityksissä hyödynnetään sähköistä taloushallintoa laajasti. Täysin paperisesti taloushallinnon hoitavia yrityksiä oli enää vähän. Toisaalta sähköisestä taloushallinnosta ei ole otettu vielä kaikkea hyötyjä irti vaan yleisin tapa hoitaa taloushallinto oli yhdistää sähköinen ja paperinen taloushallinto. Täysin sähköistä taloushallintoa eli digitaalista taloushallintoa hyödynnettiin myös jonkin verran. Tässä osa-alueessa on vielä paljon kehittymistä alueella, jotta yhä useampi yritys siirtyisi kokonaan digitaaliseen taloushallintoon ja paperin pyörittelystä päästäisiin kokonaan. Sähköisiä tilitoimistopalveluista yleisimmin hyödynnetyt olivat myynti- ja osto-reskontra sekä palkkahallinto.

Tutkimustulokset ovat jonkin verran yhteneväisiä Vainionpään (2016) toteutettuun tutkimukseen Kokkolan seudun pk-yrityksille, jossa tuloksena oli, että noin puolet alle 10 hengen yrityksistä hyödyntää sähköistä taloushallintoa. Ylhäisen (2017) toteuttaman tutkimuksen tuloksiin verrattuna on löydettävissä eroavaisuutta. Ylhäisen (2017) tutkimuksen tuloksien mukaan sähköistä taloushallintoa käytetään osittain vielä vähän.

Siirtymistä sähköiseen taloushallintoon hidasti yritysten osaamisen ja ajanpuute sekä jonkinlainen muutosvastaisuus, sillä osa vastaajista ei kokenut tarvitsevänsä sähköistä taloushallintoa. Samankaltaisia tuloksia sai myös Kares (2015) toteuttamassaan tutkimuksessa, jonka mukaan siirtymistä sähköiseen taloushallintoon hidastaa erityisesti tiedon puute ja muutosvastaisuus.

Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen vaiheet ja toteutustapa on pyritty kertomaan ja raportoimaan selkeästi. Tällä tavalla tutkimuksen reliabiliteetti on pyritty varmistamaan. Uusinta tutkimusta reliabiliteetin varmistamiseksi ei ole resurssisyistä mahdollista tehdä. Tutkimuksen validiteettia tarkastellessa huomio kiinnittyy kyselytutkimuksen vastausprosenttiin, joka oli 23,5 prosenttia. Kanasen (2011, 123) mukaan 20–30%:in vastausprosentti ei ole riittävä antamaan tilastollisesti luotettavaa tietoa tutkimusongelmasta. Kananen

(2014, 171) toteaa myös, että vaikka tutkimustulokset ovat tilastollisesti epäluotettavia niin ne ei välttämättä silti ole vääriä.

Kyselyn vastausprosentti heikentää tutkimuksen luotettavuutta ja tämän perusteella tutkimustulokset eivät ole täysin yleistettävissä koko perusjoukkoon. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimuksesta saadut tulokset eivät välttämättä kuvaa täysin Koillismaan (Kuusamo ja Taivalkoski) alueen yritysten sähköisen taloushallinnon tilannetta. Tutkimuksen vastausprosentti pyrittiin samaan korkeaksi selkeällä ja lyhyellä kyselylomakkeella ja motivoivalla saatekirjeellä. Tässä ei täysin onnistuttu. Vastausprosenttia olisi voinut ehkä saada korkeammaksi järjestämällä arvonta osallistujien kesken tai pidentämällä vastausaikaa.

Tutkimusmenetelmän valinta oli onnistunut ja perusteltu tällaisen tutkimuksen toteutukseen. Tutkimuskysymysten laadinnassa onnistuttiin mielestäni hyvin ja ne tuivat tutkimusongelman ratkaisua. Tavoiteltua pienempi vastaajamäärä aiheutti myös haasteita tulosten analysoinnissa. Joissakin kysymyksissä pienet vastausmäärät jakautuvat moneen vastausvaihtoehtoon ja tämän vuoksi esimerkiksi ristiintaulukoinneista oli haastavaa tehdä riippuvuustestejä. Riippuvuustesteistä luovuttiin tämän vuoksi ja tyydyttiin suoriin jakaumiin ja ristiintaulukointiin. Riippuvuustesteillä olisi voitu parantaa tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimustuloksista on nähtävissä joitakin yhteyksiä teoriaan, ja erityisesti sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon hyödyt ovat yhteneväisiä. Kaarlejärvi ja Salminen (2018) mukaan digitaliseen taloushallinnon selkeä ja kiistaton hyöty on sen nopeus ja tehokkuus. Tietoakselin (Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena 2015) toteuttamassa tutkimuksessa sähköisen taloushallinnon hyödyiksi mainittiin muun muassa tiedon saatavuus ja ajantasaisuus. Tutkimuksessa sähköisen taloushallinnon hyödyiksi nousivat ajansäästö ja tiedon saatavuus.

Pohdinta

Opinnäytetyöllä ei ollut varsinaista toimeksiantajaa vaan aihe valikoitui omasta mielenkiinnosta aiheeseen. Tutkimuksesta saadut tulokset ovat hyödynnettävissä työelämässä, ja tutkimusta voisi hyödyntää esimerkiksi perustettaessa uutta tilitoimistoa

alueelle. Opinnäytetyön toteuttaminen oli hyvä oppimisprosessi, jossa kehitin osaamistani erityisesti sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon osa-alueissa. Tutkimusprosessi eteni suunnitelman mukaan ja tutkimus toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Hieman harmittamaan jäi kyselytutkimuksen vastausprosentti ja tätä myöten tuloksien yleistettävyyys koko perusjoukkoon. Tavoitteena oli saada vastausprosentti 30–40 % välille, jotta tutkimuksen luotettavuus paranee. Tältä osin tutkimuksen tavoitteita ei täysin saavutettu. Tutkimus kohdistettiin Koillismaahan alueelle, mutta tutkimuksen toteutus vaiheessa paljastui, että Posion osalta ei löytynyt yritysrekisteriä netistä, joten kyselyyn valikoitui yrityksiä Kuusamosta ja Taivalkoskelta.

Tavoitteena oli, että kyselylomake on mahdollisimman yksinkertainen ja vastaamiseen ei menisi aikaa. Tällä tavoin pyrittiin välttämään vastaajakatoa. Kyselylomakkeen laatiminen onnistui kokonaisuudessaan ihan hyvin, vaikka jotakin kehitettävää varmasti löytyy. Erityisesti pohdin digitaalisen taloushallinnon termin sijoittamista kyselylomakkeeseen yhdeksi vaihtoehdoksi taloushallinnon toteutustavaksi. Päädyin rajamaan tämän käsitteen pois kyselylomakkeesta ja kyselylomakkeessa tätä vastaava käsite oli ”täysin sähköinen taloushallinto”. Tällä tavalla kyselylomakkeesta saatiin hieman selkeämpi. Kyselylomakkeen alussa olisi voinut avata hieman tarkemmin, mitä tarkoitetaan sähköisellä taloushallinnolla. Pohdin tätä myös kyselylomaketta laatiessa, mutta jätin määrittelyn tekemättä.

Taustamuuttujien osalta vastausvaihtoehtoja olisi voinut ehkä vähentää ja rajata. Ainakin yrityksen toimintavuodet, liikevaihtoluokka ja henkilömäärä - kysymyksissä vastausvaihtoehtoja oli yksi tai kaksi liikaa. Näissä kysymyksissä kaksi ensimmäistä vastausvaihtoehtoa olisi voinut yhdistää yhdeksi vastausvaihtoehdoksi.

Digitaalisen taloushallintoa ei hyödynnetty vielä laajasti ja uskon, että tämä tulee muuttumaan seuraavien lähivuosien aikana digitalisaation edetessä. Mielestäni tarjoamalla aktiivisesti sähköistä taloushallintoa asiakkaille, taloushallinnon digitalisatioastetta voitaisiin parantaa alueella. Sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon hyötyjä ei ole ehkä osattu kertoa asiakkaille tarpeeksi selkeästi. Toisaalta asiaan voi myös vaikuttaa paikallisten tilitoimistojen palvelutarjonta ja sähköisen taloushallinnon hyödyntäminen.

Yrityksien ikärakenne voi näkyä jonkin verran sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon hyödyntämisessä, sillä iso osa yrityksistä oli vanhoja ja pitkään toimineita yrityksiä. Luultavasti näissä myös yrittäjät ovat iäkkäämpiä ja tätä kautta sähköisiä ja digitaalisia menetelmiä ei hyödynnetä välttämättä niin kattavasti. Nämä ovat asioita, joita voisi tutkia uudessa tutkimuksessa.

Tutkimustulokset olivat sen suuntaisia, mitä olin hieman arvellut etukäteen. Positiivisesti yllättävää oli se, kuinka paljon yritykset hyödynsivät jo sähköistä taloushallintoa ja niin sanotun perinteisen taloushallinnon osuus jäi pieneksi. Tulosta ei voida tilastollisesti yleistää koskemaan kaikkia koillismaalaisia yrityksiä, mutta luulen että se antaa kuitenkin suuntaviivoja missä mennään.

Jatkotutkimusaiheita

Jatkotutkimuksena voisi tutkia esimerkiksi tarkemmin, miksi yritykset eivät halua siirtyä sähköiseen taloushallintoon. Tutkimuksella voisi pyrkiä selvittämään tarkemmin selittäviä tekijöitä, miksi yritykset eivät koe tarvetta sähköiselle taloushallinnolle. Kvalitatiivisella tutkimuksella voisi pyrkiä selvittämään näitä syitä tarkemmin.

Lähteet

Azets Suomessa. 2019. Yrityksen verkkosivusto. Viitattu 20.3.2019.

<https://www.azets.fi/yritys/azets-suomi/>.

Bettner, M. 2014. Using accounting and Financial Information. Analyzing, Forecasting, & Decision – Making. Business Express Press. Viitattu 4.4.2019.

<https://janet.finna.fi/>, Proquest Ebook Central.

Ryan, E. 2012. Accounting Software. Past, Present and Future. Accountancy SA, 18–20, 22, 24. Viitattu 4.4.2019. https://janet.finna.fi, ProQuest Accounting, Tax & Banking Collection.

Frey, C. & Osborne, M. 2013. The Future of Employment: How Susceptible are Jobs to Computerisation. University of Oxford. Viitattu 3.4.2019. https://www.oxford-martin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Helanto, L., Kaisaniemi, T., Koskinen, K., Kuntola, K. & Siivola, M. 2013. Taloushallinto NYT: Tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon. Espoo: Procountor.

Talenom aloitusraportti. 2015. Seurannan aloitus. 06/2015. Inderes. Viitattu 30.3.2019. https://www.inderes.fi/fi/system/files/company-reports/talenom_aloitusraportti_40.pdf.

Ilmarinen, V. Koskela, K. 2015. Digitalisaatio. Yritysjohdon käsikirja. Viitattu 8.3.2019. https://janet.finna.fi, Alma Talent.

Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena. 2015. Tutkimus digitaalisen taloushallinnon nykytilasta ja tulevaisuuden tarpeista pk-yrityksissä. Tietoakseli. Viitattu 28.3.2019. https://www.tietoakseli.fi/wp-content/uploads/delightful-downloads/2017/12/Raportti_digitaalinen_taloushallinto_01112015.pdf.

Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. 2017. Artikkel. I-Scoop. Viitattu 5.4.2019. https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/#What_is_digitalization.

Kaarlejärvi, S. & Salminen, T. 2018. Älykäs taloushallinto – Automaation aika. Viitattu 9.3.2019. https://janet.finna.fi, Alma Talent.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kares, A. 2015. Sähköisen taloushallinnon asiakasmäärän kasvattaminen tilitoimisto X:ssä. Opinnäytetyö, AMK. Laurea ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 13.3.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015111216316>.

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpitoaineisto. N. d. Taloushallintoliitto. Viitattu 12.3.2019. <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/kirjanpitovelvollisuus>.

Kuokkanen, J. 2018. Kun sähköinen taloushallinto ei riitä. Blogikirjoitus 11.11.2018. Viitattu 20.3.2019. <https://netvisor.fi/blog/kun-sahkoinen-taloushallinto-ei-riita/>.

Kurki, M., Lahtinen, M. & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön. Helsingin seudun kauppakamari.

Kuusamon ja Taivalkosken yritys- ja palveluhakemisto. N.d. Naturpolis. Viitattu 15.3.2019. <http://yrityshakemisto.naturpolis.fi>.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro.

Lehtomäki, H. 2018. Taloushallinnon tulevaisuus – Muuttaako tilitoimisto etelään? Kirjoitus Tilitoimistossa.fi -sivustolla 21.5.2018. Viittaus 4.4.2019. <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tilitoimiston-johtaminen/taloushallintoalan-tulevaisuus-muuttaako-tilitoimisto-etelaan>.

Marr, B. 2018. The Digital Transformation Of Accounting And Finance - Artificial Intelligence, Robots And Chatbots. Artikkelin Forbes -lehdessä 1.12.2018. Viitattu 11.4.2019. <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/06/01/the-digital-transformation-of-accounting-and-finance-artificial-intelligence-robots-and-chatbots/#3d18f8794ad8>.

Mäkinen, O. 2016. Taloushallinnon digiloikalla lisää kilpailukykyä. Saldo 1, 20-25. Viitattu 25.3.2019. <https://issuu.com/mcipress/docs/saldo012016>.

Ojala, M. 2016. Taloushallinnon data yhtenäiseksi. Tilisanomat 1. Viitattu 3.4.2019. <http://tilisanomat.fi/artikkeli/taloushallinnon-data-yhtenaiseksi>.

Opas tilitoimistoille. 2019. Visma Netvisor. Viitattu 4.4.2019. <https://netvisor.fi/wp-content/uploads/2019/02/netvisor-opas-tilitoimistoille-kasvun-edellytykset.pdf>.

Pirhonen, A. 2018. Nykyajan kirjanpitäjä saa nauttia konsultoinnista ja oppimisesta. Blogikirjoitus 21.2.2018. Viitattu 3.4.2019. <https://careersblog.barona.fi/uravin-kit/nykyajan-kirjanpitaja-saa-nauttia-konsultoinnista-ja-oppimisesta>.

Saarnio, J. 2017. Reaaliaikatalous tuo huimat säästöt. Blogikirjoitus. 20.3.2017. Teknologiaateollisuus. Viitattu 17.3.2019. <https://teknologiaateollisuus.fi/fi/ajankoh-taista/teknoblogi/reaaliaikatalous-tuo-huimat-saastot>.

Siivola, M. 2015. Ystävällinen taloushallinto: ammattilaisen käsikirja sähköistymisestä. Espoo: Procounor.

Tietoa meistä. N. d. Taloushallintoliitto. Viitattu 16.3.2019. <https://taloushallintoliitto.fi/tietoa-meista>.

Tiltoimiston palvelut. N. d. Taloushallintoliitto. Viitattu 4.4.2019. <https://taloushallintoliitto.fi/tiltoimistoasiointi/tiltoimiston-palvelut>.

Tiltoimistoala Suomessa. N. d. Taloushallintoliitto. Viitattu 16.3.2019. <https://taloushallintoliitto.fi/tietoa-meista/tutkimuksia-ja-tietoa-alasta/tiltoimistoala-suomessa>.

Tunnusluvut: tiltoimistoala myötätuulessa. 2019. Taloushallintoliitto. Viitattu 15.3.2019. <https://tiltoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tilastot/tunnusluvut-tiltoimistoala-myotatuulessa>.

Vainionpää, T. 2016. Digitaalinen taloushallinto. Kyselytutkimus Kokkolan seudun pk – yrityksille. Opinnäytetyö, AMK. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 12.3.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201602222519>.

Varanka, P., Mäkikangas, P., Hyypiä, M., Jalonen, S. & Samppala, A. 2017. Digitalous. Opas sähköisen taloushallinnon käyttöönottajille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Viinikainen, M. 2017a. Kirjanpitäjästä yrittäjän sparraajaksi. Tilisanomat 4. Viitattu 25.3.2019 <https://tilisanomat.fi/henkilot/kirjanpitajasta-yrittajan-sparraajaksi>.

Viinikainen, M. 2017b. Tiltoimistoihin lisää rohkeutta ja uteliaisuutta. Kirjoitus 6.3.2017 Finnish Business Review -verkkolehdeissä. Viitattu 25.3.2019. <https://verkkolehdet.jamk.fi/finnish-business-review/2017/03/06/tiltoimistoihin-lisaa-rohkeutta-ja-uteliaisuutta/>.

Ylhäinen, P. 2017. Sähköisen taloushallinnon käyttö Omni Yrityspalvelut Oy:n asiakasyrityksissä. Opinnäytetyö, AMK. Hämeen ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 12.3.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017111817317>.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely Koillismaan alueen pk-yrityksille sähköisistä taloushallintopalveluista

1. Yritysmuoto

toiminimi

avoinyhtiö / kommandiittiyhtiö

osakeyhtiö

yhdistys

2. Yrityksen toimipaikka

Kuusamo

Taivalkoski

Posio

3. Yrityksen toimintavuodet

alle 1 vuotta

1-5 vuotta

6-10 vuotta

11-20 vuotta

yli 20 vuotta

4. Yrityksen liikevaihto vuodessa

alle 100 000

100 000 - 199 999

200 000 - 399 999

400 000- 999 999

yli 1 000 000

5. Yrityksen henkilömäärä

1-2

3-9

10-20

21-50

yli 50

6. Miten yrityksesi taloushallinto on hoidettu?

täysin sähköisesti

sähköinen ja paperinen

vain paperinen

7. Kuka hoitaa yrityksenne taloushallinnon?

Tilitoimisto kokonaan

Tilitoimisto osittain

Yritys hoitaa kokonaan itse

Mikäli yrityksenne hoitaa taloushallinnon kokonaan itse, voitte siirtyä kyselyn viimeiselle sivulle ja lähettää vastaukset. Kiitokset kyselyyn osallistumisesta!

8. Mitä tilitoimistopalveluita yrityksellä on käytössä?

kirjanpito

palkanlaskenta

tilinpäätökset

ostoreskontra

myyntireskontra

verotussuunnittelu

budjetointi

kustannuslaskenta

rahoitus - ja kannattavuuslaskenta

Varastonhallinta

Muut palvelut, Mitkä?

Mikäli yrityksessä käytetään sähköistä taloushallintoa, voitte siirtyä kysymykseen numero 12

9. Miksi yrityksessä ei käytetä sähköistä taloushallintoa?

Ei ole tarvetta, nykyinen malli hyvä

Osaaminen puuttuu

Sähköisen taloushallinnon palveluja ei ole tarjottu

Ei ole aikaa tehdä muutosta

Sähköinen taloushallinto on kalliimpi

Joku muu, mikä?

10. Onko yrityksessä tarkoitus siirtyä käyttämään sähköistä taloushallintoa lähitulevaisuudessa?

Kyllä

Ei

Ei osaa sanoa

11. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen Kyllä, minkä sähköisen taloushallinnon osa-alueen voisitte ottaa ensimmäisenä käyttöön?

Myyntireskontra (myyntilaskujen käsittely, lähetys ja seuranta)

Ostoreskontra (ostolaskujen käsittely, seuranta ja hyväksyminen)

Kirjanpito

Palkkahallinto

Tiliotteet ja pankkiyhteydet

Jokin muu, mikä?

Jos yrityksessä ei käytetä sähköistä taloushallintoa, voitte siirtyä kysymykseen numero 15.

12. Mitä taloushallinnon ohjelmistoja yrityksessä on käytössä

Finago (Procountor tai Tikon)

Visma Netvisor

Lemonsoft

Maestro

Heeros

Emce

Meritaktiva

Jokin muu, mikä?

13. Mitä yrityksenne taloushallinnon osa-alueita hoidetaan sähköisesti?

Myyntireskontra (myyntilaskujen käsittely, lähetys ja seuranta)

Ostoreskontra ((ostolaskujen käsittely, seuranta ja hyväksyminen)

Matka - ja kululaskut (toimitetaan sähköisesti taloushallinnon järjestelmään)

Tiliotteet (siirtyvät suoraan taloushallinnon järjestelmään)

Palkkahallinto

Jokin muu, mikä?

14. Alla on esitetty väittämiä sähköisen taloushallinnon hyödyistä. Miten ne ovat toteutuneet yrityksessänne?

Täysin eri mieltä 1

Jokseenki eri mieltä 2

En osaa sanoa 3

Jokseenkin samaa mieltä 4

Täysin samaa mieltä 5

Säästän aikaa

Kustannustehokkaampi

Näen yrityksen taloustilanteen lähes reaaliaikaisesti

Saan erilaisia graaffisia raportteja järjestelmästä helposti

Voin sopia tehtävien jaosta tilitoimiston kanssa joustavasti

Tieto helpommin saatavissa

Tilitoimiston palvelu parantunut

15. Oletteko tyytyväisiä nykyisen tilitoimiston palveluihin?

Kyllä

Ei

16. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen Ei, mihin asioihin ette ole olleet tyytyväisiä?

17. Oletteko harkinneet tilitoimiston vaihtamista?

Kyllä

Ei

18. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen Kyllä, mikä voisi olla syy tilitoimiston vaihtoon?

Parempi palvelu

Monipuolisempi palveluvalikoima

Halvempi hinta

Sähköiset tilitoimistopalvelut

Jokin muu syy, mikä?

Kiitos kyselyyn osallistumisesta!

Liite 2. Saateviesti kyselyyn

Hei,

Olen liiketalouden opiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta ja olen tekemässä opinnäytetyönä kyselytutkimusta Koillismaan alueen pk-yrityksille sähköisten taloushallintopalveluiden käyttämisestä. Tällä kyselytutkimuksella pyritään selvittämään, kuinka laajasti Koillismaan alueen yritykset hyödyntävät sähköisiä taloushallintopalveluja. Kyselytutkimus on lähetetty 200:lle Koillismaan alueen pk-yritykselle, jotka on valittu satunnaisesti Koillismaan yritysrekisteristä.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti. Vastausaineistoa hyödynnetään vain tässä tutkimuksessa. Saatua taustatietoja käytetään vain tilastollisessa käsittelyssä. Yksittäisen vastaajan tiedot eivät paljastu tuloksista.

Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 5 minuuttia ja kyselyyn pääsee vastaamaan tässä sähköpostissa olevasta linkistä. Kysely on avoinna 5.3 asti.

Kiitokset vastauksista etukäteen!

Ystävällisin terveisin,

Matti Kantola

Kyselytutkimukseen pääset vastaamaan tästä: